

บทที่ ๕ บทความ

บทความและความเรียง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ และพจนานุกรมฉบับอื่น ๆ มีแต่คำว่า **บทความ** โดยให้ความหมายว่า “ข้อเขียนซึ่งอาจเป็นรายงานหรือการแสดงความคิดเห็น มักตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ วารสาร สารานุกรม เป็นต้น” (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, พิมพ์ครั้งที่ ๕, ๒๕๒๕ : ๔๕๕) โดยไม่มีศัพท์คำว่า **ความเรียง** ทั้ง ๆ ที่คำนี้มีใช้อยู่ในภาษาไทยมาเป็นเวลานาน

อาจเป็นไปได้ว่าคำว่า **ความเรียง** เป็นคำเก่า และใช้ในความหมายของข้อเขียนร้อยแก้วที่เรียบเรียงขึ้นเพื่อให้ความรู้ ดังมีข้อความในพระราชนิพนธ์กา วรรณคดีสโมสร ตอนหนึ่งว่า “ความเรียงเรื่อง ไบรอนคดี มีพงศาวดาร เป็นต้น” (สุวรรณา เกษมทรัพย์และสุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา (บรรณาธิการ), ๒๕๔๑ : ๑๑๔) แต่ต่อมาเมื่อมีคำว่า “บทความ” ใช้ ข้อเขียนแสดงความคิดเห็นทุกอย่างจึงเรียกว่า **บทความ** ทั้งสิ้น คำว่า “ความเรียง” จึงหายไปจากพจนานุกรม ทั้ง ๆ ที่ในการใช้ภาษา เรายังใช้คำทั้งสองคำและใช้ในความหมายที่แตกต่างกัน โดยลักษณะของ **ความเรียง** ที่ใช้กันในปัจจุบันน่าจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

บทความและ**ความเรียง**แม้จะมีลักษณะคล้ายคลึงกันมาก แต่ก็สามารถแยกความแตกต่างได้ว่า **บทความ**มักมีเนื้อหาเป็นประเด็นเรื่องราว มีจุดประสงค์เสนอความรู้ ความคิด หรือความเห็นอย่างจริงจัง มีรูปแบบการเสนอค่อนข้างเป็นแบบแผน คือกล่าวมาสู่ประเด็นเรื่องราว วิเคราะห์และอภิปราย สรุปความคิดแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะหรือให้คำแนะนำ ส่วน**ความเรียง**จะมีเนื้อหาเบากว่า อาจเป็นเรื่องใกล้ตัว เช่น เรื่องพ่อของฉัน สัตว์เลี้ยงแสนรัก ความประทับใจครั้งแรก เป็นต้น **ความเรียง**จึงมีลักษณะของการนำเสนอประสบการณ์ทางอารมณ์ ความรู้สึกในสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากกว่าการแสดงความคิดเห็น สีส่า ภาษาและรูปแบบในการนำเสนอจะไม่เป็นแบบแผนเท่ากับการเขียน**บทความ**

ในภาษาอังกฤษ มีคำเกี่ยวข้องกับข้อเขียนที่ไทยเราเรียกว่า**บทความ**หลายคำ ได้แก่ ARTICLE หมายถึง**บทความ** ใช้เป็นคำทั่วไป แต่โดยมากใช้กับ**บทความ**ที่ลงในวารสาร นิตยสาร FEATURE หมายถึง**บทความ**เรื่องเด่นในหนังสือพิมพ์ อาจเป็น**บทความ**วิเคราะห์ข่าว หรือประเด็นเรื่องราวสำคัญ COLUMN หมายถึง**บทความ**ที่ตีพิมพ์เป็นประจำหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ผู้เขียน**บทความ**ที่เป็นคอลัมน์ประจำ เรียกทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่าคอลัมนิสต์ (COLUMNIST) นอกจากนี้บทบรรณาธิการ (EDITORIAL) ก็มีลักษณะเป็น**บทความ**เสนอทัศนคติหรือจุดยืนของคณะกรรมการหนังสือพิมพ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วย

ส่วนคำว่า ESSAY ซึ่งราชบัณฑิตยสถานบัญญัติศัพท์ว่า ความเรียง หมายถึงข้อเขียนร้อยแก้ว อธิบายความ ผู้เขียนพยายามจะให้ความรู้อย่างแจ่มแจ้งในเรื่องที่นำมาอธิบาย ความเรียงแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ ความเรียงแบบไม่เป็นทางการ (INFORMAL ESSAY) หรือแบบส่วนตัว (PERSONAL ESSAY) และ ความเรียงแบบเป็นทางการ (FORMAL ESSAY) ความเรียงแบบไม่เป็นทางการจะเป็น การแสดงความคิดเห็นส่วนตัวอย่างตรงไปตรงมา แสดงทัศนคติ ทัศนคติ และประสบการณ์ของผู้เขียนด้วยความเชื่อมั่น สติกาการเขียนอาจจะเป็นแบบสนทนาอย่างเป็นกันเองกับผู้อ่าน แฝงอารมณ์ขัน หรือเสียดสี ไม่เคร่งครัดกับขนบด้านรูปแบบ หรือโครงสร้างการเขียน มีความใหม่สดทั้งรูปแบบ ภาษา และวิธีการนำเสนอ ผู้อ่านจึงรู้สึกผ่อนคลาย และคล้อยตามได้ง่าย ส่วนความเรียงแบบเป็นทางการ จะมีจุดประสงค์ที่เป็นจริงเป็นจังกว่า มีการนำเสนออย่างเป็นเหตุเป็นผลลึกซึ้ง สติกาการเขียนหนักแน่น มีการอ้างถึงทฤษฎี อย่างเป็นวิชาการ อย่างไรก็ตามความเรียงเป็นงานเขียนที่ให้ความรู้ สติปัญญา เกิดความขบขันเห็น เกิดอุคม คติและแรงจูงใจ ความเรียงมีเนื้อหาต่าง ๆ กันไปตามเรื่องราวที่นำมาอธิบายและอภิปราย ความสั้นยาว ของความเรียงขึ้นอยู่กับเนื้อหา จุดประสงค์การเขียน และเนื้อหาในหน้าหนังสือพิมพ์

ผู้ริเริ่มเขียน ESSAY คือนักปรัชญาชาวฝรั่งเศสในสมัยศตวรรษที่ ๑๖ ชื่อ มิเชล เดอ มงเตญ (MICHEL DE MONTAIGNE) เขารวบรวมข้อเขียนเช่นนี้พิมพ์เป็นครั้งแรก ใช้ชื่อว่า ESSAIS ซึ่งแปลว่า “ความพยายาม” แสดงว่าเขาพยายามชี้แนะว่าทฤษฎีปรายของเขาเทียบเท่ากับข้อเขียนเชิงปรัชญาตาม ธรรมเนียม ต่อมา FRANCIS BACON นักเขียนอังกฤษนำคำนี้มาใช้เรียกชื่อผลงานเขียนของเขาว่า ESSAYS เขาจึงเป็นนักเขียนความเรียงคนแรกของอังกฤษ การเขียนความเรียงจึงเป็นรูปแบบวรรณกรรม อย่างหนึ่งที่นิยมอย่างมากในประเทศตะวันตกตลอดมา

คำว่า ESSAY นี้ พระราชกฤษฎีกาบรรณคดีสโมสร พ.ศ. ๒๔๕๑ ในสมัยรัชกาลที่ ๖ ใช้ว่า อธิบาย ดังกล่าวไว้ว่า “อธิบาย (คือ เอสเซย์ ฤฯ แปรมพรต) แสดงด้วยศิลปวิทยา ฤกษการอย่างใดอย่าง หนึ่ง (แต่ไม่ใช่ตำรา ฤฯ แบบเรียน ฤฯ ความเรียงเรื่องโบราณ มีพงสาวดาร เป็นต้น) (สุวรรณา เกรียง ไกรพีร์และสุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา (บรรณาธิการ), ๒๕๔๑ : ๑๑๔) แสดงว่าในช่วงสมัยรัชกาลที่ ๖ การเขียนความเรียงเชิงอธิบายเช่นนี้เป็นที่นิยมกันอยู่ไม่น้อยในหมู่นักปราชญ์และผู้รู้หนังสือ ประกอบกับ เป็นยุคสมัยที่กิจการหนังสือพิมพ์รุ่งเรืองขึ้นมา จึงเป็นเวทีที่แสดงความรู้ ความเห็น ในเรื่องต่าง ๆ ความ เรียงเชิงอธิบายที่น่าอ่าน ได้แก่ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เช่น พระบรม ราชินิพนธ์เรื่องวิธีใหม่สำหรับใช้เขียนสระและเขียนหนังสือไทย และ ความเรียงเรื่องอภินิหาร พระราช นิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว “คำอธิบาย” ของ สมเด็จพระยาตำรากรมพระราชานุภาพ หลายเรื่อง ได้แก่ “คำอธิบาย” ใน โคลงนิราศนรินทร์ “คำอธิบาย” ใน โคลงนิราศหริภุญชัย “อธิบาย เรื่องบทกลอนครั้งกรุงเก่า” ในบทละครครั้งกรุงเก่าเรื่องมโนห์ราและสังข์ทอง “อธิบายเรื่องบทละครของ

คุณสุวรรณ ใน บทละครคุณสุวรรณ เรื่องพระมะเหลเถไถและคุณรุทร้อยเรื่อง **“อธิบายนิราศ”** ใน ประชุมกลอนนิราศต่าง ๆ ภาค ๑ นิราศสุนทรภู่ เป็นต้น

ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (๒๕๔๓ : ๘) ก็ใช้คำภาษาไทยสำหรับ ESSAY ว่าความเรียง และ มีความเห็นว่าคำว่า บทความ ในภาษาไทย และ ESSAY ในภาษาอังกฤษ มีความหมายหลวมมาก เพราะ “ใช้สำหรับบทเขียนที่เรียบเรียงถ้อยคำและความนึกคิดพรรณนาธรรมชาติเพื่อประโยชน์ทางสุนทรียะ ไปจนถึงบทเขียนเชิงวิชาการ”

สรุปว่า ปัจจุบันเราใช้คำว่า **บทความ** กับข้อเขียนที่เป็นความเรียงเชิงอธิบาย อภิปรายความเห็น บอกเล่าเรื่องราว แนะนำ วิจารณ์ หรืออื่น ๆ ตั้งแต่ข้อเขียนที่มีลักษณะเป็นวิชาการไปจนถึงข้อเขียนที่มีลักษณะเป็นสารบันเทิง ส่วนคำว่า **ความเรียง** ใช้กับข้อเขียนที่ไม่เป็นทางการ และไม่แพร่หลายต่อ สาธารณะหรือไม่แพร่หลายในวงกว้าง

ลักษณะของบทความ

บทความเป็นรูปแบบของสารคดีชนิดหนึ่ง เป็นข้อเขียนสำหรับตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือวารสาร บทความอาจมีลักษณะเป็นการเสนอปัญหา หรืออภิปรายปัญหาซึ่งกำลังเป็นที่สนใจอยู่ใน ขณะนั้น หรืออาจเป็นการวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียหรือข้อขัดแย้งในเรื่องสำคัญ ๆ ต่าง ๆ รวมทั้งแสดงทัศนะ ข้อวินิจฉัยของผู้เขียน และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคือผู้อ่าน บทความมักจะเป็นข้อเขียนที่อิงกับข่าว จึง มักเป็นเรื่องทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ทันใจผู้อ่านที่ต้องการทราบว่าเรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้นจะดำเนิน ไปอย่างไร จะมีผลกระทบอย่างไร และจะลงเอยอย่างไร บทความบางเรื่องสามารถอธิบายให้ความกระจ่าง ในปัญหาที่เกิดขึ้นได้ชัดเจนกว่าการอ่านข่าว

นอกจากนี้ บทความอาจมีลักษณะเป็นข้อเขียนเกี่ยวกับประสบการณ์ส่วนตัว อาจเป็นเรื่องต้นตื้น เรื่องที่ทำได้ไม่ลึ้ม เรื่องที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ก่อให้เกิดความคิด หรือเปลี่ยนทัศนคติในเรื่องใด เรื่องหนึ่ง บทความในลักษณะนี้จะใช้ภาษาสร้างจินตนาการในใจผู้อ่านมากกว่าภาษาที่ตรงไปตรงมา นอกจากนี้จะใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน เข้าใจง่าย มีลีลาภาษาในการพรรณนาหรือบรรยายให้เห็นภาพ เกิด จินตนาการ เราอารมณ์ความรู้สึกตามที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดบอกกล่าวผู้อ่าน

บทความส่วนมากมีขนาดไม่ยาวมาก เพราะต้องตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารซึ่งมีเนื้อที่ จำกัด ดังนั้น บทความจึงต้องมีเนื้อความกระชับ ชี้แจงเรื่องราวอย่างตรงไปตรงมาชัดเจน และอาจสร้างความสนใจของผู้อ่านด้วยภาษาที่มีลีลาแจ่มกร้าว จริงจัง ที่เล่นที่จริง มีอารมณ์ขัน หรือใช้ภาษาพูด ทั้งนี้ แล้วแต่เนื้อหา จุดมุ่งหมายกรเขียน กลุ่มเป้าหมายของผู้อ่าน และลักษณะของหนังสือที่ตีพิมพ์ หมายความว่า หากผู้เขียนต้องการสื่อถึงผู้อ่านที่เป็นวัยรุ่น อาจจะต้องใช้ภาษาหวือหวา ศัพท์สะแลง เพื่อสื่อสาร

ได้ตรงกัน หากผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายจะให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักวิชาการด้วยกัน ผู้เขียนจำเป็นต้องวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล มีน้ำหนักหลักฐาน และนำเสนอความคิดใหม่ ๆ หรือความคิดเชิงสร้างสรรค์ บทความประเภทนี้มักตีพิมพ์ในวารสารวิชาการและจะต้องมีบทอ้างอิงนำเชื่อถือด้วยเชิงอรอดและบรรณานุกรมอย่างถูกต้อง หากบทความนั้นตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์รายวัน ผู้เขียนอาจจะต้องลดขนาดความยาวให้พอเหมาะ ไม่ใช่ศัพท์แสงวิชาการเกินไป เพราะต้องสื่อสารกับผู้อ่านในวงกว้างทั่วไป เป็นต้น

บทบาทของบทความในสังคม

การเขียนบทความเริ่มมาพร้อมกับการมีหนังสือพิมพ์ เพราะหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งจะมีบทความจำนวนมากและหลายลักษณะ ในช่วงแรก ๆ ที่มีการออกหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย บทความเป็นข้อเขียนที่มีบทบาทมาก เพราะทำหน้าที่ให้ความรู้ เสนอความเห็น และกระตุ้นความคิด ในสมัยรัชกาลที่ ๕ มีนักคิดสำคัญ ๒ คน ซึ่งเสนอบทความในหนังสือพิมพ์ที่เขาเป็นเจ้าของและบรรณาธิการ คือ ก.ศ.ร. กุหลาบ ซึ่งเขียนบทความลงในสยามประเพณี และ ต.ว.ส. วรรณโก หรือ เทียนวรรณ ซึ่งเขียนบทความลงในตุลวิภาคพจนกิจ และศิริพจนภาค

บทความของ ก.ศ.ร. กุหลาบ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวที่นำมาจากประวัติศาสตร์พงศาวดารซึ่งแอบคัดลอกทำสำเนาจากหนังสือในหอหลวง แล้ว “จึงคิดอุบายป้องกันภัยด้วยแก้ไขคำสำนวน หรือเพิ่มเติมความแทรกลงในสำเนาที่คัดไว้ให้แปลกจากต้นฉบับเดิม เมื่อเกิดความจะได้อ้างเป็นหนังสือฉบับอื่นต่างหากมิใช่ฉบับหลวง เพราะฉะนั้นหนังสือเรื่องต่าง ๆ ที่นายกุหลาบคัดไปจากหอสมุดหลวง เอาไปทำเป็นฉบับขึ้นใหม่จึงมีความที่แทรกเข้าใหม่ระคนปนกับความตามต้นฉบับเดิมหมดทุกเรื่อง” (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, นิทานโบราณคดี, ๒๕๑๔ : ๑๒๕) ก.ศ.ร. กุหลาบ นำหนังสือที่คัดลอกแล้วแต่งความแทรกเสริมนี้ไปพิมพ์ขาย รวมทั้งนำมาเขียนลงในสยามประเพณี นอกจากบทความประเภทนี้แล้ว ยังมีบทความแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอีกด้วย อย่างเช่น บทความใน **อารัมตะวิณะกะธา** (ตำนาน) ใน **สยามประเพณี** เล่ม ๑ หน้า ๓๔๔ - ๓๖๔ กล่าวถึงข้อประพฤติกวปฏิบัติของผู้เป็นอธิบดี มีความตอนหนึ่งว่า

“ผู้เป็นอธิบดินั้นต้องบังคับบัญชาผู้อื่นผู้น้อยในอำนาจของตนให้ดีให้เรียบร้อย จะสั่งการงานอันใดให้ตีกรองให้ถูกต้องทางยุติธรรมก่อน จึงสั่งการไปตามการยุติธรรม จึงเป็นการเรียบร้อยไปได้ ถ้าผู้ที่เป็นอธิบดีไม่สู้สันทัดในขนบธรรมเนียม ทางการของอธิบดีตำแหน่งนั้น ๆ ก็ให้ปรึกษาหาฤาผู้น้อยที่เข้าใจในขนบธรรมเนียมทางการนั้น ๆ ให้ตกลงกันก่อนโดยพร้อมแล้ว สิ่งที่ชอบด้วยการนั้น ๆ แล้วจึงสั่งการไป อธิบดีอย่าถือฤาฐนิมานะว่าตนใหญ่ อย่าถือเขา, ถือเรา, อย่าถือเปรียบแก่แข่งแข่งให้แตกร้างสามัคคี ไม่ดีไม่ชอบ จะเสียการที่ตนอธิบดีโดยเร็ว อธิบดีต้องถือเอาความดีความถูกต้องเป็นประมาณ เมื่ออธิบดี

สั่งการไปแล้ว ถ้าการนั้นเสีย เพราะคำสั่งของอริบดี ๆ ต้องรับเอาเอง อย่าผลักให้ผู้ย่อย ๆ จะสิ้นความรัก
นับถือ แลดูหมิ่นดูถูกต้อง กำลังอำนาจอริบดี ๆ ก็จะหย่อนลง ภาให้ลาภยศเสียเสียไปเพราะการไม่เป็น
ธรรม ข้อนี้เป็นข้อใหญ่แห่งอาการอริบดี ๆ เมื่อสั่งการไปแล้วหากว่าคิดขึ้นได้ว่าสั่งการไปแล้วนั้น แต่การ
นั้นเป็นการหย่อนผิดจากความดีความงามไป คิดได้ใหม่ดีกว่า อย่างนี้เสียเอาท่วงเอาที่เอาผิดแก่ผู้ย่อยไม่ควร
กับการดี” (มโนนขา ฐานะภูมิ, ๒๕๒๕ : ๑๔๐ - ๑)

ส่วนบทความของเทียนวรรณเป็นบทความวิพากษ์วิจารณ์สังคม ชี้แนะแนวทางในการปฏิรูปสังคม
ไทยให้ดีขึ้น เทียนวรรณเห็นว่าประชาชนต้องมีสิทธิเสรีภาพ ประชาชนต้องมีการศึกษาเพื่อมิให้เป็นคนโง่
ต้องยกเลิกการพนันและเลิกทาส เป็นต้น อย่างเช่นบทความชื่อ “ว่าด้วยความสิ้นอะเมอ เตมิโซ่นอนหลับ”
ในดุสิตวิภาคพจนกิจ เล่มที่ ๕ แผ่นที่ ๑๗๕, ๑๗๖, ๑๗๗ วันที่ ๑๖ ธันวาคม, ๒๓ ธันวาคม และ ๑ มกราคม
ร.ศ. ๑๒๓ กล่าวถึงความคิดฝันให้ประเทศสยามแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ถึง ๑๔ ข้อ ตัวอย่างเช่น

“ที่ ๑ คิดว่าจะหาผลอย่างใดอย่างหนึ่งใช้แทนเงินอากรพนันได้แล้วเมื่อใด จะริบเลิกถอน
การพนันเสียให้ขาดเมื่อนั้น

ที่ ๒ จะให้มีกฎหมายมีภรรยาคนเดียว ประสงค์จะต้องตัดโทษในการไม่มีประ โยชน์
แก่ราชการให้น้อยลง

ที่ ๓ จะเลิกการขายมนุษย์เป็นทาส เพื่อจะพวงชาติของคนให้เลื่อนพ้นจากความดูถูก
ของชาติอื่น ๆ

ที่ ๔ จะห้ามขาดมิได้ไทยแท้สูบฝิ่นกินฝิ่น โดยเห็นว่าฝิ่นให้โทษหลายทาง ร้ายแรงถึง
แก่ตัดชีวิตของตนเองได้

ที่ ๕ คิดจะตั้งโรงเรียนหนังสือแลภาษาต่าง ๆ แลฝึกหัดวิชาแพทย์ แล โหรแลธาตุแล
การช่างทุกสิ่งทุกอย่าง แม้ว่าครูในประเทศของเราไม่มี ก็จะมีหาจ้างมาแต่ประเทศอื่นให้มาสั่งสอนฝึกหัด
คนของเราให้รู้จนใช้ได้จริง ๆ

ที่ ๖ จะตั้งศาลสถิตยยุติธรรม แลเลือกหาคนที่มีสันดานสุจริตซื่อตรงรู้กฎหมายให้เป็น
ผู้พิพากษาตุลาการ สำหรับตัดสินคดีของราษฎร” (ชโยนนัด สมุทวณิช, ๒๕๒๒ : ๑๔๔ - ๑๔๕)

ในสมัยรัชกาลที่ ๖ หนังสือพิมพ์มีความเจริญรุ่งเรืองมาก และมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้แก่
ประชาชน เพราะเป็นช่วงระยะเวลาที่ประเทศชาติประสบปัญหาทั้งภายในและภายนอก ประชาชนบาง
ส่วนมีการศึกษาสูงขึ้นและมีความมุ่งหวังจะเปลี่ยนแปลงประเทศให้เจริญก้าวหน้าตามแบบประเทศอารย
ตะวันตก พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์บทความที่เป็นข้อคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อ
ปลุกใจคนไทยให้ตื่นตัวรักชาติบ้านเมืองและโน้มน้าวจิตใจของคนไทยให้เกิดทัศนคติที่ถูกต้อง โดยใช้พระ
นามแฝงว่า “อศฺวพาหุ” อย่างเช่น บทความเรื่อง เมืองไทยของคืนอดีต ทวงยิวแห่งบูรพทิศ ความเห็น ๘

เรื่อง และความเห็น ๑๐ เรื่อง บทความที่ทรงพระราชนิพนธ์เป็นภาษาอังกฤษก็มี และบทความหลายเรื่อง ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่น **โคจนติดล้อ** (Clogs on our wheels) **อักษิเอาอย่าง** (The Cults of Imitation) **เมืองไทยของคืนเอด** (Wake up Siam) และ**ยิวแห่งบูรพาทิศ** (The Jews of the Orient) เป็นต้น (สารานุกรมฯ, เล่ม ๒, ๒๕๒๔ : ๓๓๓) บทความพระราชนิพนธ์บางบท มีผู้เขียนได้ตอบ เช่น นายพลเรือตรีพระยาวิชัยสุนทร (วิม พลกุล) หรือ “ขุนคำ” เขียนบทความชื่อ **ล้อติดโคจน** ตอบโต้บทความพระราชนิพนธ์ชื่อ **โคจนติดล้อ** และนายเชียวชวดเส็ง สีนุญเรื่อง เขียนบทความชื่อ **จีนใต้หรือไทยเคิน** ได้ตอบบทความพระราชนิพนธ์ชื่อ **ยิวแห่งบูรพาทิศ** ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ มิได้ทรงขุนเคืองหรือกริ้วผู้ที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกับพระองค์ท่านเลย

ในสมัยรัชกาลที่ ๑ สถานการณ์การเมืองยิ่งร้อนแรงมากขึ้นกว่าเดิม บทความที่ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ที่ออกเผยแพร่ในช่วงนี้มักเป็นบทความทางการเมือง บทความการเมืองสำคัญช่วงก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง คือบทความเรื่อง**มनुชยภาพ** ของ กุหลาบ สายประดิษฐ์ หรือ ศรีบูรพา ตีพิมพ์ใน**ศรีกรุง** พ.ศ. ๒๔๗๔ และบทความขนาดยาวชื่อ **ชีวิตของประเทศ** ของ พระยาศรารักษ์พิพัฒน์ (เลื่อน ศรารักษ์วานิช) ซึ่งใช้นามปากกา **ศรทอง** ตีพิมพ์ใน**ไทยใหม่** ปีเดียวกัน บทความทั้งสองขึ้นก่อนปฏิวัติแก่อำนาจในการปกครองตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชอย่างยิ่ง

บทความเรื่อง “มनुชยภาพ” เป็นบทความเชิงปรัชญาการเมือง เดิมกุหลาบ สายประดิษฐ์ เขียนเป็นบทความ ๒ ตอน ลงใน**ไทยใหม่** ฉบับวันที่ ๘ และ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๗๔ โดยไม่ได้ใส่ชื่อผู้เขียน บทความนี้เสนอความคิดว่าความเป็นคนควรวางอยู่ในลักษณะใด คนเรามีสิทธิอย่างไร และขอบเขตของสิทธิมีแค่ไหน โดยกล่าวอ้างความคิดของนักปรัชญาการเมืองชาวตะวันตก หลายคน เช่น พลาโต ไสเครตีส และสไมลส์ บทความนี้ทำให้นายทุนไม่พอใจ กุหลาบ สายประดิษฐ์และคณะจึงลาออกจาก**ไทยใหม่**หลังจากเข้ามาทำได้ปีเศษ ๆ ต่อมากุหลาบ สายประดิษฐ์ นำบทความนี้ไปปรับปรุงใหม่เป็นบทความ ๓ ตอน ตีพิมพ์ใน**ศรีกรุง** ฉบับวันที่ ๑๐, ๑๖, ๒๑ มกราคม ๒๔๗๔ (สมัยนั้น นับวันที่ ๑ เมษายน เป็นวันปีใหม่) คราวนี้ลงชื่อจริงในฐานะคนเขียนด้วย และยังเขียนไว้ในส่วนนำด้วยว่าเขียนบทความนี้ “ด้วยความมุ่งหมายที่จะปรับฐานะของมนุษยชาติให้ระดับอันทุกคนควรจะเป็นได้” บทความเรื่อง **มनुชยภาพ** ของ กุหลาบ สายประดิษฐ์ จึงทำให้นักหนังสือพิมพ์ถูกปิด “แต่การปิดคราวนี้นับว่าเป็นกรณีพิเศษที่ปิดตีตราแท่นเครื่องพิมพ์เท่านั้น ส่วนหนังสือพิมพ์ไม่ได้ปิด เมื่อ นายมานิต วสุวัต ผู้เป็นเจ้าของได้ปรับความเข้าใจกับกระทรวงมหาดไทยแล้ว ก็ไปพิมพ์ที่โรงพิมพ์อื่น ออกจำหน่ายได้ภายใน ๒-๓ วันนั่นเอง (พระยาศรารักษ์พิพัฒน์, ๒๕๓๘ : ๑๕๒)

ส่วนบทความเรื่อง**ชีวิตของประเทศ** ทำให้ “อธิบดีกรมอัยการสมัยนั้นทำบ้านที่กลวยสมเด็จฯ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย แสดงความคิดเห็นว่าควรฟ้องบรรณาธิการ

ไทยใหม่ เพราะลงข้อความสรรเสริญเป็นขอประชาชนไปโดย อันชกุงให้คนไทยเลื่อมใสถึงอาจมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้” (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, ๒๕๓๘ : ๑๕๑) แต่เมื่อผู้เขียนได้เข้าเฝ้าเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ก็ได้ทราบว่า “ท่านรับสั่งกับผู้ถือหนังสือว่าเรื่องนี้เป็นความเห็นธรรมดาส่วนตัวที่นำมาเล่าให้ฟัง ไม่ได้มีการชักชวนหรือชักจูงให้คนไทยเลื่อมใสแต่ประการใด เป็นความคิดเห็นสามัญธรรมดาจึงเห็นว่าไม่ควรฟ้อง บรรณาธิการ **ไทยใหม่** จึงรอดปากเหยี่ยวปากกาไปได้” (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, ๒๕๓๘ : ๑๕๑) บทความเรื่อง **ชีวิตของประเทศ** มีความยาว ๖ บท กล่าวถึง ว่าด้วยประมุขของประเทศ ว่าด้วยพระราชวงศ์ ข้าราชการ การเงินของประเทศ ราชการกับหนังสือพิมพ์ และเส้นเลือดใหญ่ของสยาม บทความนี้ค่อนข้างเป็นวิชาการ แม้จะมีการวิจารณ์การทำงานของข้าราชการไทยว่าเอาเปรียบ กดขี่ราษฎร แต่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ ได้ยกย่องพระเกียรติคุณของพระมหากษัตริย์ไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่ามีสายพระเนตรกว้างไกล พระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ล้วนทรงปรีชาสามารถในราชการ นอกจากนี้ยังวิเคราะห์ปัญหาเรื่องเศรษฐกิจและเสนอแนะทางแก้ไขที่มารับสั่งอีกด้วย

ในปัจจุบัน บทความก็ยังมียุทธศาสตร์ในฐานะเป็นกระบอกสะท้อนความเป็นไปของสังคม ชี้นำความคิด เสนอแนะทางแก้ไข และให้ความรู้กับผู้อ่าน นอกจากนี้ยังมีบทความขนาดสั้นที่มุ่งให้ความรู้และความบันเทิงกับผู้อ่านพร้อมกันด้วย บทความจึงมีความหลากหลายทั้งเนื้อหา และวิธีการนำเสนอ ประเภทของหนังสือที่ตีพิมพ์และกลุ่มผู้อ่านก็เป็นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งในการสร้างความหลากหลายให้แก่บทความ

ประเภทของบทความ

บทความแบ่งเป็นประเภทย่อยๆ ได้หลายประเภท เช่น บทความวิชาการ บทความปกิณกะความรู้ บทความเชิงแนะนำ บทความท่องเที่ยว บทความวิจารณ์ เช่น บทวิจารณ์วรรณกรรม บทวิจารณ์ละคร บทวิจารณ์ดนตรี บทวิจารณ์ภาพยนตร์ ฯลฯ บทความวิเคราะห์การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา ฯลฯ บทความบรรณาธิการ บทความสัมภาษณ์ บทความสารบันเทิง เป็นต้น

๑. **บทความวิชาการ** เป็นบทความให้ความรู้ ข้อเท็จจริง แสดงการค้นคว้าในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง บทความประเภทนี้มักตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ เช่นวารสารประจำมหาวิทยาลัย ได้แก่ วารสารมหาวิทยาลัยรามคำแหง วารสารของสถาบันราชการ เช่น วารสารราชบัณฑิตยสถาน วารสารขององค์กรทางวิชาการ เช่น วารสารสมาคมภาษาและหนังสือฯ เป็นต้น ลักษณะการเขียนบทความเหล่านี้จะเป็นไปตามแบบแผนทางวิชาการ เช่น มีบทคัดย่อ มีบทนำ มีการแบ่งหัวข้อ มีเชิงอรรถ บรรณานุกรม ฯลฯ ภาษาที่ใช้ในการเขียนบทความค่อนข้างเป็นภาษาทางการ ประเด็นนำเสนอเด่นชัด และมีความคิดริเริ่ม

สร้างสรรค์ บทความประเภทนี้มักจะอ่านกันในหมู่นักวิชาการหรือนักศึกษาที่ต้องการค้นคว้าหาความรู้มากกว่านักอ่านทั่วไป

ตัวอย่างบทความวิชาการเพื่อศึกษา

๑. บทความชื่อ “ทัศนะที่ขัดแย้งกันของการวิพากษ์คือหลักเกณฑ์แห่งความเจริญ” ของ สุภา ศิริमानนท์ ตีพิมพ์ใน *ถนนหนังสือ* ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๑ รวมเล่มใน *วรรณศาสตร์ดำนิก*

๒. บทความชื่อ “ในลาษาและวรรณคดีนิเวศนธรรม” โดย ร.ศ. คร. รื่นฤทัย สัจพันธุ์ ตีพิมพ์ในวารสารภาษาและหนังสือฉบับพิเศษ *ภาษาไทยของเรา* ปีที่ ๒๖ ฉบับที่ ๑-๒ (เม.ย. ๒๕๓๗-มิ.ค. ๒๕๓๘)

ทรรศนะที่ขัดแย้งกันของการวิพากษ์ คือหลักแกนแห่งความเจริญ

ลักษณะการของข้อเขียนที่เรียกว่า “การวิจารณ์หนังสือ” เท่าที่ข้าพเจ้าได้สารกมาแต่ต้น ก็ได้ชี้ลงไว้เป็นครั้งคราวแล้วว่าอรรถาธิบายว่าด้วยการวิจารณ์หนังสือนี้ข้าพเจ้าได้ยึดหลักของวิชาหนังสือพิมพ์เป็นพื้นฐาน, มิใช่ อรรถาธิบายหลักการวิจารณ์ตามวิธีหรือตามแนวทางของวรรณคดีวิพากษ์ อันเป็นศาสตร์ที่สูงขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง ข้าพเจ้าเพียงแต่มาดหมายจะช่วยให้บรรดาท่านผู้อ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารที่มีคอสมันว่าด้วยการวิจารณ์หนังสือ พอเข้าใจได้อย่างกว้าง ๆ เมื่อคิดจะอ่านบทวิจารณ์ในหนังสือพิมพ์และนิตยสารเหล่านั้นเท่านั้น ว่า อย่างไรคือการวิจารณ์? และอย่างไรคือการวิพากษ์?

การวิจารณ์หนังสือเท่าที่แนบเนื่องอยู่กับวิชาหนังสือพิมพ์ – หรือวารสารศาสตร์ ก็พอจะสรุปได้ว่าเป็นข้อเขียนซึ่งประกอบขึ้นด้วยเงื่อนไข 3 ลักษณะด้วยกัน นั่นคือ ลักษณะที่หนึ่ง, เป็นเรื่องราวในทำนองข่าวหรือในเชิงข่าว ลักษณะที่สอง, เป็นวิธีเขียนในทำนองบทบรรณาธิการ และลักษณะที่สาม, เป็นข้อเขียนในเชิงสารคดีพิเศษ

ทำไมจึงกล่าวว่าบทวิพากษ์วิจารณ์หนังสือมีลักษณะเสมือนหนึ่งข่าวหรือเชิงข่าว (หมายถึง news story)? การตอบปัญหาข้อนี้ข้าพเจ้าขอถือโอกาสกล่าวอ้างถึง มร.โจนส์ ผู้แต่งหนังสือ How to Criticize Books ซึ่งได้

เคยสาธกถึงมาแต่ต้น ในหนังสือเล่มนั้นเขาได้ระบุลักษณะการข้อนี้หรือเงื่อนไขอันนี้ไว้อย่างตระหนักชัด นั่นก็คือ บทวิจารณ์หนังสือได้นำเอาเนื้อหาสาระของหนังสือเล่มหนึ่งมาเสนอต่อผู้อ่านอย่างหมดจดแจ่มชัดพอสมควร ทำนองเดียวกับ การบรรยายถึงเรื่องราวที่เป็นข่าวอื่น ๆ อาทิเช่นข่าวเพลิงไหม้, ข่าวอุบัติเหตุต่าง ๆ, และหรือเรื่องราวานาชนิดในคอลัมน์ข่าว

ทำไมจึงกล่าวว่าเป็นบทวิพากษ์วิจารณ์หนังสือมีลักษณะเสมือนบทบรรณาธิการหรือละม้ายคล้ายคลึงกับบทบรรณาธิการ (หมายถึง editorial)? คำตอบต่อปัญหานี้ก็มีอยู่ง่าย ๆ ว่า เพราะเหตุที่การวิพากษ์วิจารณ์หนังสือจะต้องประกอบไปด้วยลักษณะการบางอย่างอันถือว่าเป็นลักษณะการของบทบรรณาธิการตามข้อกำหนดของวิชาการวารสารศาสตร์ นั่นคือ ข้อแรกทีเดียวข้อวิจารณ์นั้นจะต้อง “แปลความหมาย” ของหนังสือเล่มนั้นให้ผู้อ่านเข้าใจอย่างถูกต้องแจ่มชัด และข้อที่สอง, ข้อวิจารณ์นั้นจะต้องให้ “อรรถาธิบาย” เกี่ยวกับหนังสือเล่มนั้นต่อผู้อ่านอย่างง่าย ๆ และหมดจดที่สุดเท่าที่จะง่ายและหมดจดได้

บทวิจารณ์หนังสือชิ้นนั้นจะต้องพยายามเปิดเผย “ทรรศนะ” และ “การประเมินค่าของอะไรบางสิ่งบางประการเท่าที่ผู้ประพันธ์ได้ประเมินลงไว้ในทำนองวิพากษ์” ในหนังสือของเขาออกมาให้ได้ด้วย แต่อย่างไรก็ดี เงื่อนไขข้อนี้ข้าพเจ้าได้เคยเน้นลงไว้แต่ต้น ๆ แล้วว่า ถ้าแม้หากได้ใคร่ครวญแล้วเห็นว่าไม่เป็นความเหมาะสมที่จะกระทำออกไปอย่างตรง ๆ อย่างน้อยที่สุดก็สมควรจะกระทำอย่างอ้อม ๆ และอาจจะต้องพยายามให้อยู่ในท่าที่ที่ผิวเผินเบาบางสักหน่อยเพื่อมิให้เกิดเป็นปัญหาโต้แย้งระหว่างผู้ประพันธ์กับผู้วิจารณ์

การให้อรรถาธิบายด้วยวิธีเกาะยึดเป้าหมายหรือเกาะยึดความจริงที่แท้ในบทวิจารณ์หนังสือชิ้นนั้นเป็นภาระซึ่งค่อนข้างยาก

สำหรับลักษณะที่สามที่ระบุไว้ว่าการวิจารณ์หนังสือเป็นข้อเขียนในทำนองสารคดีพิเศษนั้น ก็ขอยืนยันได้อย่างหนักแน่นว่าการวิจารณ์หนังสือมิใช่จะเพียงแต่เป็นเสมือนหนึ่งหรือเป็นทำนองสารคดีพิเศษเท่านั้น แต่ใน

หลาย ๆ ลักษณะการแล้วการวิจารณ์หนังสือนั่นแหละที่ “เป็นสารคดีพิเศษอย่างหนึ่ง” อยู่ในตัวของมันเลยทีเดียว

วิชาการสารคดีกำหนดบทนิยามบทความที่เรียกว่า “สารคดี” ไว้ว่า สารคดีคือการเสนอข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในลักษณะรายละเอียดโดยอาศัยวิธีเขียนและโดยใช้รูปแบบอันน่าทึ่งน่าสนใจเพื่อแก่การช่วยผู้อ่านให้สามารถอ่านได้อย่างรวดเร็วหนึ่ง, เพื่อแก่เจตนาประสงค์ที่จะให้ความมหัศจรรย์แก่ผู้อ่านโดยทั่วไปในระดับเฉลี่ยอีกหนึ่ง

สามประการนี้แหละคือบทนิยามของข้อเขียนที่เรียกว่า “สารคดี”

และเมื่อวิเคราะห์กันตามพื้นฐานแล้ว บทนิยามดังกล่าวนี้ก็นับว่านำมาปรับใช้ได้เหมาะสมเจาะที่เดียวกับบทวิจารณ์หนังสือ และท่านผู้อ่านก็ย่อมจะเห็นจะเข้าใจได้โดยทันทีว่าบทนิยามของสารคดีทั้งสามลักษณะนั้นก็แท้แล้วก็ป็นหลักการสาระสำคัญของการวิจารณ์หนังสือนั่นเองทีเดียว เหนือกว่าเงื่อนไขใด ๆ มันพึงต้องเป็นบทความซึ่งมีค่าน่าอ่านอยู่ในตัว ทั้งนี้โดยมีפקต้องคำนึงถึงว่าจะได้มีผู้อ่านคนใดเคยอ่านหนังสือที่ได้รับการวิจารณ์เล่มนั้น ๆ มาแล้วหรือแม้เพียงมีแผนการที่จะอ่านหรือไม่ก็ตามที่

อรุณทิบายทั้งปวงเท่าที่ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงมาทั้งหมดแต่ต้นทำให้เกิดปัญหาขึ้นข้อหนึ่ง ว่า ใครบ้างนะที่อ่านบทวิพากษ์วิจารณ์หนังสือ? ทำไมเขาถึงอ่าน?

บุคคลที่อ่านบทวิพากษ์วิจารณ์หนังสืออาจจะแบ่งออกไปเป็นหลายกลุ่ม ดังนี้

1. พวกที่อาศัยข้อวิจารณ์เป็นประหนึ่งเครื่องมือแนะแนวในการเลือกหาหนังสือมาอ่าน
2. พวกที่ได้อ่านหนังสือเล่มนั้น ๆ มาก่อนแล้ว แต่ก็ยังมีความสนใจที่จะได้รู้ได้เห็นว่าคุณคนอื่น ๆ พุดถึงหนังสือเล่มนั้นว่ากระไรบ้าง

3. พวกที่ไม่มีเวลาสำหรับการอ่านหนังสือเลย — ไม่ว่าหนังสืออะไร แต่ก็ยังมีความสนใจเกี่ยวกับภาวะของโลกหนังสืออยู่บ้าง เพราะฉะนั้นจึงต้องฟังบทวิจารณ์หนังสือต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของตนในการได้รับทราบคำบอกเล่าข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นไปของโลกหนังสือ

4. พวกที่ใส่ใจอย่างจริงจังเคร่งเครียดที่จะอ่านข้อวิพากษ์วิจารณ์หนังสือเท่า ๆ กับที่เขาสนใจอ่านบทบรรณาธิการ, บทความพิเศษทางการเมือง, หรือแม้แต่ข่าวนิเทศฯ ชิบในหน้า 4 ของหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ส่วนใหญ่ในปัจจุบัน

บุคคลจำพวกที่ 4 นี้รู้สึกว่าจะมีอยู่ไม่น้อย เขาพอใจที่จะอ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่าง ๆ แล้วก็รับเชื่อและติดอกติดใจในทุกสิ่งทุกประการซึ่งตามความรู้สึกของเขาเห็นว่ามีน้ำหนักที่น่าตื่นตาตื่นใจ

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มของผู้อ่านที่ลองสาธกมานี้ ท่านเองก็คงจะเห็นได้ทันทีว่า ถ้าแม้ผู้เขียนบทวิจารณ์หนังสือสามารถทำความพอใจให้แก่กลุ่มที่สามและกลุ่มที่สี่ได้ กลุ่มที่หนึ่งและกลุ่มที่สองก็คงจะพอใจไปด้วย ข้าพเจ้าขอเน้นคำว่า “คงจะ”

ในการที่จะทำให้ข้อวิจารณ์ประสบความสำเร็จสมบูรณ์ของทั้งสามและกลุ่มที่สี่ก็มีสาระสำคัญเพียงไม่กี่ประการซึ่งผู้เขียนบทวิจารณ์ควรจะยึดไว้เป็นหลักและทำให้สำเร็จ เกณฑ์สาระสำคัญเหล่านี้ก็คือ

ข้อ 1. อรรถาธิบายเกี่ยวกับหนังสือเล่มนั้น ๆ

ข้อ 2. บางสิ่งบางประการเกี่ยวกับผู้ประพันธ์

ข้อ 3. ข้อเปรียบเทียบระหว่างหนังสือเล่มนั้นกับหนังสือเล่มอื่น ๆ ของผู้ประพันธ์คนเดียวกัน — และซึ่งอยู่ในประเภทหรือในแนวทางเดียวกัน คือ ถ้าเป็นหนังสือนิยายก็ต้องเป็นนิยายด้วยกัน, ถ้าเป็นสารคดีก็ต้องเป็นสารคดีด้วยกัน

ข้อ 4. ให้การเชิดชูพอสมควร – และการเชิดชูนี้ไม่สมควรจะใช้วิธี
กล่าวตรง ๆ ทื่อ ๆ แต่ควรจะใช้กลวิธีในการเขียนแบบผิวเผิน, หรือโดยอ้อม
หรือมีฉะนั้นก็ด้วยวิธีอ้างถ้อยคำของผู้อื่นที่มีการกล่าวมาแล้วในหนังสือพิมพ์
หรือนิตยสารอื่น

วิธีการเชิดชูโดยทางอ้อมนี้อาจจะนำเอาอธิบายและการ
แสดงออกด้วยความมุ่งหมายพิเศษและเจตนาประสงค์ลึกลับ ๆ ของผู้ประพันธ์เท่า
ที่มีปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนั้น ๆ เองก็ได้

อย่างไรก็ตาม ในการให้ข้อสรุปย่อของหนังสือเล่มนั้นก็ดี หรือใน
การนำเอาข้อความบางส่วนจากหนังสือเล่มนั้นขึ้นมาสาธกประกอบก็ดี ในแง่
ของวิชาการสารศาสตร์ถือว่าเป็นวิธีการที่แฝงฝังหรือซ่อนเร้น “การวิพากษ์”
ไว้ในบทวิจารณ์ชิ้นนั้นอยู่ในตัวไม่มากก็น้อย ... ทั้งนี้ถ้าหากสรุปย่อได้ดีหรือ
ผลึกกรนข้อสาธกนั้นได้ดี เพราะอะไร? ก็เพราะว่าวิธีการเขียนและวิธีการ
สาธกย่อหมายถึงว่าข้อเขียนชิ้นนั้นมีการ “เน้นย้ำ” บางส่วน พร้อมกันใน
คราวเดียวก็มีการ “มองเมิน” ส่วนอื่น ๆ ของหนังสือเล่มนั้นอย่างเห็นได้ชัด ๆ

กลวิธีทำนองนี้เป็นแบบอย่างอันหนึ่งของ “การวิพากษ์”

เป็นที่ถือกันว่าข้อวิจารณ์หนังสือชิ้นใดก็ตามซึ่งเขียนขึ้นด้วยวิธี
เกาะแน่นอยู่บนพื้นฐานสาระสำคัญเหล่านี้ และมีท่วงทำนองในการเขียนอย่าง
สมบูรณ์ด้วยรสชาติอันจัดและหลักแหลมจากฝีมืออันสูงและละเมียดละไม ก็
ย่อมจะเป็นบทความที่น่าทึ่งน่าสนใจอย่างยิ่งอยู่ในตัวของมัน – หรือนัยหนึ่งเป็น
บทความที่ดีวิเศษอยู่แล้ว มีค่าน่าอ่านโดยมีพิกัดตั้งค่านิ่งถึงหนังสือเล่มที่ใช้เป็น
ปัจจัยของการวิจารณ์นั้นแต่อย่างใดเสียด้วยซ้ำ

ตลอดระยะเวลาประมาณ 30 ปีเศษตอนหลังสงครามโลกครั้งที่
สองมานี้ วงการหนังสือของไทยเราได้มีผู้เขียนข้อวิพากษ์วิจารณ์หนังสือเป็น
จำนวนมากขึ้นอย่างน่าภาคภูมิใจมาก ซึ่งในจำนวนผู้เขียนเหล่านี้แม้ส่วนใหญ่
จะกระทำแต่เสมอเพียงการวิจารณ์ แต่ก็มิ้นกวิพากษ์ที่มีผลงานยอดเยี่ยมเสมอ

ด้วยวงการหนังสือของโลกไม่น้อยเหมือนกัน แต่ละเล่มแต่ละรายผู้วิพากษ์วิจารณ์อาจจะสอดคล้องกันหรืออาจจะขัดแย้งกันอันเนื่องด้วยทรรศนะทางสังคมหรือเนื่องจากต่างสำนักคิดกันนั้นก็ เป็นอีกปัญหาหนึ่ง ซึ่งเราจะต้องไม่หลงลืมไปเสียเป็นอันขาด ว่า ความขัดแย้งและความแตกต่างกันนี้เป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของความเจริญ มนุษย์เราและสังคมมนุษย์จะต้องเปลี่ยนแปลงไปโดยกลไกแห่งความขัดแย้งนั้นอย่างไม่มีขยับยั้ง – นั่นแหละคือกฎของโลกอันปฏิเสธไม่ได้ แม้จะพยายามเท่าพยายาม.

ในภาษาและวรรณคดีมีวัฒนธรรม

รองศาสตราจารย์ ดร.ริศกัญญา สัจจพันธ์

ภาษาและวรรณคดีเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม เพราะเป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ในชีวิตของมนุษย์ การที่คนในสังคมหนึ่งใช้ถ้อยคำภาษาสื่อสารกันได้รู้เรื่องก็เพราะมีวัฒนธรรมอย่างเดียวกัน หากเป็นคนต่างถิ่นต่างวัฒนธรรมก็อาจจะสื่อสารผิดเพี้ยนกันไปบ้าง เหมือนดังที่เราเคยได้ยินตัวอย่างบทสนทนาข้ามชั้นเรื่องคนกรุงเทพฯ ที่เข้าใจผิดเพราะไม่รู้ความหมายของภาษาถิ่นในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย

วรรณคดีเป็นศิลปกรรมที่ถ่ายทอดด้วยภาษา เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าวรรณคดีเป็นบันทึกเรื่องราวของมนุษย์และสังคม นั่นเป็นเหตุให้วรรณคดีมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับวัฒนธรรม เพราะวัฒนธรรมหมายถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยความคิดความเชื่อ การกระทำ และความเป็นอยู่ที่ประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นแบบแผนยอมรับกันของคนในสังคมนั้น เมื่อวรรณคดีบันทึกเรื่องราวของชีวิต วรรณคดีจึงบันทึกเรื่องราวของวัฒนธรรมไว้ด้วย ความสนุกจากการอ่านวรรณคดี ส่วนหนึ่งก็เกิดจากการได้รับความรู้ทางวัฒนธรรม ซึ่งอาจแตกต่างไปจากวัฒนธรรมที่ประพฤติปฏิบัติกันอยู่ในชุมชนหนึ่ง หรือในช่วงระยะเวลาหนึ่ง การศึกษาวรรณคดีไทยจึงเป็นการเปิดโลกทัศน์แห่งความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง และเนื่องจากเรื่องของวัฒนธรรมมีขอบเขตกว้างขวางเกี่ยวเนื่องกับทุกสิ่งทุกอย่างตามครรลองของชีวิตมนุษย์ ดังนั้นบทความนี้จึงจะเสนอเรื่องราวของวัฒนธรรมครอบครัวที่ได้รับการถ่ายทอดในวรรณคดีไทย ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวเพียงประเด็นเดียวเท่านั้น และจะพิจารณาจากวรรณคดีเก่าบางเล่ม เช่น บทเสภาขุนช้าง-ขุนแผน ลิลิตพระลอ เป็นต้น

วัฒนธรรมครอบครัว มีผู้สันนิษฐานว่า^๑ คำว่า ครอบครัว น่าจะมีต้นกำเนิดมาจากการครอบครอง “ครัว” ซึ่งภาษาถิ่นหมายถึงข้าวของเครื่องใช้ พระยาอนุমানราชชน^๒ อธิบายเรื่องการสร้างบ้านแปงเมืองในสมัยโบราณว่า ในสมัยก่อนเมื่อมีการโจมตีบ้านเมืองอื่น นอกจาก

^๑เนื่องน้อย บุญยเนตร, “ครอบครัว” คำ: ฮ่องฮอยความคิด ความเชื่อไทย โดย สุวรรณาสถาอานันท์ และเนื่องน้อย บุญยเนตร, (พระนคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๗) หน้า ๑๔๒.

^๒พระยาอนุমানราชชน, **ชีวิตชาวไทยสมัยก่อนและการศึกษาเรื่องประเพณีไทย**, (พระนคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา, ๒๕๑๕), หน้า ๒๘๔-๒๘๕.

ผู้ชนะจะกวาดต้อนผู้คนมาเป็นแรงงานแล้ว ยังยกย้ายเอาข้าวของเครื่องใช้ไม้สอยของฝ่ายผู้แพ้มาด้วย ทำให้เกิดถ้อยคำว่า “กวาดต้อนเทครัว” คำว่า “เทครัว” ต่อมาจึงหมายถึงการได้ครอบครองหญิงเชลยเป็นนางบำเรอ และคำว่า “พระยาเทครัว” จึงมีความหมายถึงชายที่ได้ผู้หญิงในตระกูลเดียวกันเป็นภรรยาทุกคน

สมาชิกในครอบครัวหนึ่งมีหลายรุ่น ได้แก่คนรุ่นปู่ย่าตายายหรือผู้อาวุโสกว่านั้นขึ้นไปรุ่นพ่อแม่ ลุงป้าหน้าอา และรุ่นลูกหลานรวมทั้งที่อ่อนอาวุโสลงไปอีก สัมพันธภาพระหว่างบุคคลต่าง ๆ ในครอบครัวสะท้อนวัฒนธรรมไทยได้อย่างน่าสนใจ ในที่นี้จะกล่าวถึงสัมพันธภาพระหว่างคน ๓ กลุ่ม คือเด็กกับผู้อาวุโส พ่อแม่กับลูก และสามีกับภรรยา ดังนี้

เด็กกับผู้อาวุโส

ครอบครัวไทยในอดีตเป็นครอบครัวใหญ่ นอกจากสามี ภรรยา (ซึ่งอาจมีหลายคนหลายระดับสถานภาพ) และลูกแล้ว ยังประกอบด้วยปู่ย่าตายายและผู้อาวุโส เพราะในสังคมไทย ลูกคนใดคนหนึ่งจะต้องทำหน้าที่ “เลี้ยงเรือน” หรือดูแลพ่อแม่จนกว่าจะถึงแก่กรรมเสมอ นอกจากนี้ในครอบครัวเดียวกันยังอาจมีญาติผู้ใหญ่ พี่น้องญาติมิตร และบริวารอีกด้วย ดังนั้น ในครอบครัวหนึ่งอาจประกอบด้วยสมาชิกครอบครัวสามหรือสี่รุ่น การมีสมาชิกหลายรุ่นในครอบครัวเดียวกันทำให้มีการเคารพอาวุโส แม้ผู้อาวุโสจะอยู่ในฐานะผู้อาศัยมิใช่หัวหน้าครอบครัว แต่เป็นผู้ที่มีพระคุณจึงได้รับความเคารพยกย่องอย่างสูง อย่างเช่น ในวรรณคดีเรื่อง **ขุนช้าง-ขุนแผน** เมื่อขุนแผนและจ่มมไวยจะไปทำศึกเชียงใหม่ ได้ไปร่ำลานางทองประศรีตามธรรมเนียม “ไปลามาไหว้” พร้อมทั้งฝากฝังให้ดูแลบ้านช่องและเมียอีก ๒ คน ดังนี้

ครานั้นขุนแผนกับลูกยา	เสด็จขึ้นกลับมาหาข้าไม่
หารูปเทียนใส่พานคลานเข้าไป	กราบไหว้ทองประศรีผู้มารดา
ลูกหลานจะมาสาคูณแม่	จึงอยู่ดูแลซึ่งเคหา
อันลาวทองกับเจ้าแก้วกิริยา	คุณแม่ได้เมตตาช่วยดูแล
ถ้าทุกข์ร้อนก่อนลูกกลับมาถึง	จะหมายพึงผู้ใดให้เป็นแน่
พระหมื่นศรีแหละเธอเป็นเกลอแท้	คุณแม่เจ็บไข้คงไหว้วาน
เหย้าเรือนรุงรังจะพึงคว่า	พอจะทำเงินมีอยู่ที่บ้าน
ขอแต่ให้คุณแม่อยู่สำราญ	ถึงลูกไปช้านานไม่ร้อนใจ

ปู่ย่าตายายมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัวอยู่เสมอ ตั้งแต่มีการเกิด โคนจุก การบวช การแต่งงาน ไปจนถึงงานศพ อย่างตอนนางทองประศรีคลอดพลายแก้ว กวีบรรยายว่า “เจ็บท้องร้องแรกอยู่ไวยวาย ปู่ย่าตายายอิงหิ้งบ้าน”

ปู่ย่าตายายจะเป็นผู้ตั้งชื่อให้หลาน เพราะมักเป็นผู้มีความรู้เรื่องโหราศาสตร์ นอกจากตั้งชื่อให้ถูกโฉลกกับวันเวลาเกิดแล้ว ชื่อที่ปู่ย่าตั้งให้ยังสัมพันธ์กับเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในสังคมไทยระยะนั้นด้วยอย่างตอนตั้งชื่อขุนช้าง

“ปู่ย่าตายายสบายใจ	จะให้ชื่อหลานไว้เป็นมงคล
แม่ฝันว่านกกตะกรุมคาบข้าง	บินมาแต่ทางพนาสณฑ์
พาไปให้ถึงในเรือนตน	หัวล้านนอกขนแต่เกิดมา
เมื่อตกฟากฤกษ์พารของหลานชาย	ข้างเผือกมาถวายพระพันวษา
จึงให้นามตามเหตุทั้งปวงมา	หลานรักของข้าชื่อ ขุนช้าง ”

ตอนตั้งชื่อหลายแก้ว ปู่ย่าก็มีส่วนร่วมด้วย

“พ่อแม่ปรึกษากับย่ายาย	จะให้ชื่อหลานชายอย่างไรปู่
ฝ่ายตาตะแกเป็นหมอดู	คิดคุณเลขอยู่ให้หลานชาย
ปีขาลวันอังคารเดือนห้า	ตกฟากเวลาสามชั้นฉาย
กรุงจีนเอาแก้วอันแพรวพราว	มาถวายพระเจ้ากรุงศรีอยุธยา
ให้ใส่ปลายยอดพระเจดีย์ใหญ่	สร้างไว้แต่เมื่อครั้งเมืองหงสา
เรียกวัดเจ้าพระยาไทยแต่ไรมา	ให้ชื่อว่า หลายแก้วผู้แว่วไว ”

เช่นเดียวกับในตอนทำขวัญและตั้งชื่อนางพิมพิลาไลย กวีบรรยายว่า

“ปู่ย่าตาทวดมาทำขวัญ	แหวนทองผูกพันเข้าเหลือหลาย”
----------------------	-----------------------------

ส่วนจมีนไวหรือหลายงาม มีความสัมพันธ์กับยาทองประศรีใกล้ชิดมากเป็นพิเศษ เพราะเมื่อขุนช้างพยายามฆ่าหลายงามผู้เป็นลูกเลี้ยง นางวันทองจึงตัดใจบอกทิศทางให้หลายงามหนีภัยไปอยู่กับยาทองประศรีที่เมืองกาญจน์ หลายงามจึงเติบโตโดยมียาดูแลสั่งสอน รวมทั้งการเล่าเรียนหนังสือหนังสือหา ไสยศาสตร์คาถา ก็มียาเป็นผู้สอนให้ทั้งสิ้น

“อันเรื่องราวกล่าวความหลายงามน้อย	ค่อยเรียบร้อยเรียนรู้ครูทองประศรี
ทั้งขอมไทยได้สิ้นก็ยินดี	เรียนคัมภีร์พุทธเทพพระเวทมนตร์
ปักมั่งตั้งตัวนะปัตตลอด	แล้วถอนถอดถูกต้องเป็นล่องหน
หัวใจกริดอิทธิเจเสนห์กล	แล้วเล่ามนตร์เสกขมื่นกินน้ำมัน
เข้าในห้องล่องวิชาประสาเด็ก	แทงจนเหล็กแหลมลู่อุ้ยยัน
มหาทะมีนยี่นยงคงกระพัน	ทั้งเลขยันต์ลากเหมือนไม้เคลื่อนคล้าย
แล้วทำหัวใจอิติปิโส	สะเดาะไซ้ตราวนได้ตั้งใจหมาย
สะกดมนตร์คนจิ้งจังกำบังกาย	เมฆฉายสุริย์จันทร์ขยันดี
ทั้งเรียนกรรมฐานนิพพานสูตร	ร้องเรียกภูติพรายปราบกำหราบผี
ผูกพยนต์หุ่นหญ้าเข้าราววี	ทองประศรีสอนหลานช้านาญมา”

นับว่าย่าทองประศรีเป็นผู้มีความรู้มาก ต่างไปจากผู้หญิงไทยอีกจำนวนมากมายในสมัยนั้น เพราะรู้ทั้งหนังสือ และคาถาอาคม ความรู้ที่ย่าทองประศรีเอามาสอนหลานเป็นตำราที่ตกทอดกันมา ในครอบครัว ขุนแผนไม่มีโอกาสสอนลูกเพราะติดคุก จึงฝากฝังให้นางทองประศรีแม่ของตนสอน หลานแทน โดยกล่าวว่า

ครานั้นขุนแผนแสนสุภาพ	ก้มกราบมารดาหน้าตาไหล
ลูกเห็นแต่แม่คุณค่อยอุ้มใจ	ช่วยสอนให้พलयามเรียนความรู้
อันตำรับตำราสารพัด	ลูกเก็บจัดแจงไว้ที่ในตู้
ถ้าลืมหลงตรงไหนไขออกดู	ทั้งของครูของพ่อต่อกันมา

สภาพครอบครัวที่อ่อนหนาผาคลั่งด้วยสมาชิกหลายรุ่นเช่นนี้เริ่มคลายไปตามสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม ในสังคมชนบทเรายังเห็นสภาพครอบครัวใหญ่แบบนี้อยู่มาก แต่ในสังคมเมือง ลักษณะครอบครัวใหญ่เช่นนี้มิให้เห็นน้อยลง ความสัมพันธ์ระหว่างลูกกับพ่อแม่ซึ่งเป็นผู้อาวุโส ในครอบครัวจึงอาจเปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อมทรามลง นวนิยายเรื่องเวลา ของชาติ กอบจิตติ ซึ่งได้รับรางวัลวรรณกรรมยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๗ นี้ ให้ภาพนำหุดหู่ของคนชราที่สถานสงเคราะห์คนชราของรัฐ คนชราบางคนมาอยู่ที่นี้เพราะเห็นลูกยากจนมากจนไม่ยอกพึ่งพาให้เป็นภาระของลูกหลาน แต่บางคนไปอยู่ที่นั่นเพราะลูกนำมาฝากให้รัฐเลี้ยงดู บางคนมาอยู่เพราะลูกหลานจับขึ้นรถแท็กซี่ว่าจ้างให้นำมาทิ้งไว้ แม้สภาพเช่นนี้ยังไม่ใช่สภาพทั่วไปของสังคมไทย แต่วรรณกรรมเรื่องนี้ก็มีส่วนสะท้อนให้เราเห็นความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยปัจจุบัน ที่ปัญหาทางเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อสายใยสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวอย่างน่าห่วงใย

พ่อแม่กับลูก

นอกจากความสัมพันธ์กับผู้อาวุโสในครอบครัวแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูก จะเต็มไปด้วยความรักผูกพันลึกซึ้ง แม้ว่าวัฒนธรรมไทยจะไม่ได้ชิงชังกีดกันลูกสาวและยกย่องเชิดชูลูกชายเด่นชัดเหมือนวัฒนธรรมของบางชนชาติ แต่ลูกชายมีความสำคัญในฐานะผู้สืบสกุล และเมื่อเป็นแพทที่บวชเรียนเป็นพระภิกษุสืบพระศาสนาได้จึงเชื่อว่า พ่อแม่จะอาศัย “เกาะชายผ้าเหลือง” สู่สวรรค์ได้ด้วย หมายความว่า การบวชของลูกชายจะส่งอันสงฆ์ผลบุญให้แก่บิดามารดา

วรรณคดีไทยหลายเรื่องแสดงความรักผูกพันระหว่างแม่กับลูกชาย และระหว่างพ่อกับลูกสาวเป็นพิเศษ จนอาจกล่าวว่าเป็นการสะท้อนค่านิยมวัฒนธรรมไทยพอสมควร อย่างเช่น ใน **ลิลิตพระลอ** พระนางบุญเหลือรักหวงแหนพระลอมมาก เพราะพระสวามีก็สิ้นพระชนม์แล้ว พระลอจึงเป็นทั้งพระราชโอรสพระองค์เดียว และเป็นทั้งพระเจ้าแผ่นดิน เมื่อพระลอลงบันความตั้งใจในการเดินทางไปหาพระเพื่อนพระแพง พระนางบุญเหลือก็รู้ว่าไม่อาจต้านทานได้ จึงคร่ำครวญแสดงความรักต่อพระลออย่างยิ่งยวด โดยทำความตั้งแต่ทรงครรภ์จนพระลอประสูติว่า

จำศีลบทยถ้วน	เจ็ดวัน ลูกเอย
คลังคลังทานผลบัน	เท่าฟ้า
ขอมีลูกใจธรรม	ชายขอบ ใจนา
แม่จึงได้เจ้าหล้า	แม่แล้สุดใจ แม่เอย ฯ
สิบเดือนอุ้มท้องพระ	ลอลักษณ์
สงวนปลื้มตนสัก	หนึ่งน้อย
ตราบพระปิ่นไตรจักร	เสด็จตลอด มานา
ถนอมอาบอุ้มค้อยค้อย	ลูบเลี้ยงรักษา ฯ
แลวันสามคาบป้อน	เป็นนิตย์
บมิให้ใครทำผิด	ผูกเจ้า
แสนสงวนคู่ชีวิต	ฤาใคร่ กลายเลย
เทียรผดุงคุ้งเท้า	ตราบรู้เสวยเอง ฯ
บรรจงกับข้าวแต่ง	ของเสวย
บมิได้เลินเล่อเฉย	หนึ่งน้อย
สรรพเครื่องพระลูกเฮย	ไตรตรวจ แต่งนา
บวางใจกึ่งก้อย	แก่ผู้ใดทำ ฯ
แต่น้อยแม่พร้าเลี้ยง	รักษา พ่อนา
จนเจริญชนมา	ตราบได้
สมบัติผ่านภูวดา	ถวัลยราช
ฤาพ่อจำจากให้	แม่นี้ตรอมตาย ฯ
คงชีพหวังได้พึง	ภูมี พ่อแล
ม้วยชีพหวังฝากผี	พ่อได้
ตั้งฤาพ่อจักลี	ลาจาก ออกนา
พอแม่ตายจักได้	ฝากให้ใครเผา ฯ

จากนั้นพระนางบุญเหลือจึงจูบพระล่อทั่วทั้งตัวด้วยความรักอาลัยอย่างสูงสุด และขอจูบกระทั่งพระบาทแต่พระล่อห้ามไว้ การแสดงออกของพระนางบุญเหลือจึงสื่อความหมายถึงความรัก เกิดทูลันเหลือที่มีต่อพระล่อ ทั้งในฐานะของลูกและจอมกษัตริย์เหนือหัวแห่งเมืองสง

บทพรรณนาใน**เสภาขุนช้าง-ขุนแผน** ตอนนางพิมกำลังจะถูกประหารชีวิตเป็นอีกตอนหนึ่ง ที่แสดงความรักของแม่ที่มีต่อลูกอย่างน่าประทับใจไม่แพ้วรรณคดีเรื่องอื่น ๆ ขุนแผนและนางพิม ทะนุถนอมประทับประคองพลายงามซึ่งอยู่ในห้องด้วยความหวังโยเอาใจใส่ เพราะนางพิมตั้งครรภ์ระหว่างใช้ชีวิตในป่ากับขุนแผน

มิเสียดแรงฟักพุ่มอุ้มท้อง	ข้ามหนองแนวเขาลำเนาป่า
อยู่ในท้องก็เหมือนเพื่อนมารดา	ทนทุกข์เวทนาในป่าชุก
ฝ่าแดดแผดฝนทนลำบาก	ปลิงทากร่านรินมันกินกัด
หนามไหนไขว่เกี่ยวเกี่ยวเลี้ยวลัด	แม่คอยปัดระวังให้แต่ในครรภ์
พ่อพาขี่ม้าไม่ขับควาย	ขยับยวบกลัวเจ้าจะหวาดหวั่น
พอแดดเผาเข้าร่วมพนมวัน	เห็นจะอ่อนผ่อนผันลงกินน้ำ
ค่อยกลืนแต่พอขึ้นไม่กลืนหนัก	กลัวลูกจะสำลักทุกเช้าค่ำ
เมื่อเขาส่งลงมาต้องจงจำ	แสนระกาก็ระวังจะนั่งนอน
ด้วยเป็นห่วงบ่วงใยในลูกรัก	จะเดินหนักเกรงท้องขยับขย่อน
จะนั่งนักเจ้าจักอนาทร	ครั้นนอนนักกลัวจะเหนื่อยอนาถตัว
เจ้าคลออรอดแล้วจึงคลายใจ	ฝ้าถนอมกลม่อไกวพ้อทูนหัว
เจ็ดปีแม่ประคองไม่หมองมัว	ขุนช้างชั่วลักลูกไปลับตา

ดังนั้น ก่อนนางวันทองถูกประหารชีวิต พलयงามหรือจมีนไวยแสดงความกตัญญูต่อแม่ โดยเสี้ยมราชภัยถึงชีวิตด้วยการเข้าเฝ้ากราบทูลขอพระราชทานชีวิตนางวันทอง เป็นโชคดีที่พระพันวษาทรงปรานีเพราะจมีนไวยมีความดีความชอบในราชการ พระองค์จึงพระราชทานยกโทษนางวันทองให้เป็นรางวัลโดยทรงสำทับว่า

ถ้าผิดจากมิ่งแล้วกูไม่ให้ ใครขอก็จะพลอยมาอาสัญ

แต่ในที่สุด ด้วยกรรมของนางวันทอง นางถูกประหารชีวิตจนได้ด้วยความเข้าใจผิดของเพชฌฆาต พलयงามเสียใจยิ่งนัก เมื่อระงับโศกได้ จัดพิธีศพให้นางวันทองแล้ว จึงได้บวชอุทิศส่วนกุศลให้มารดา

นอกจากความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกแล้ว ในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกสาวนั้น แม้ในทางกฎหมายหรือขนบประเพณีจะบังคับว่าในวัฒนธรรมครอบครัวไทยในอดีต พ่อแม่มีสิทธิขาดในตัวลูกจะชายหรือยกให้ใครก็เป็นสิทธิของพ่อแม่ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่มีสิทธิเต็มที่ในเรื่องการเลือกคู่ครองของลูกสาว แต่วรรณคดีไทยโบราณหลายเรื่องสะท้อนภาพความมีอิสระในการเลือกคู่ของผู้หญิงมากพอสมควร วรรณคดีบางเรื่องอาจยกเรื่องการมีคู่ครองให้เป็นเรื่องของ “เทพอุ้มสม” อย่างเรื่อง **อนิรุทธคำฉันท์** **อุณรุท** **สมุทโฆษคำฉันท์** เพราะวรรณคดีเหล่านั้นเน้นแนวคิดเรื่องบุญบารมี แต่วรรณคดีไทยอีกหลายเรื่องแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงมีโอกาสเลือกคู่ครองเองได้ เพียงแต่การที่ชายหญิงจะตกลงใจอยู่กินกันเป็นเรื่องเป็นราวนั้น ยังต้องให้พ่อแม่เห็นชอบรับรู้และจัดการแต่งงานให้ วรรณคดีเรื่องที่เสนอภาพว่าพ่อแม่เปิดโอกาสให้ลูกสาวเลือกคู่เองเลย คือ **บทละครเรื่องสังข์ทอง** ซึ่งมีที่มาจากนิทานชาวบ้าน ท้าวสามลเปิดโอกาสให้ราชธิดาหังเจ็ดเลือกคู่เอง เพราะทรงดำริว่า

จะจัดแจงแต่งตามอารมณ์เรา	เหมือนข่มเขาโคชินให้กลืนหญ้า
กลัวเกลือกทั้งเจ็ดธิดา	มันจะไม่เสนาหาก็มิรู้
นางเนื้อชอบกลางยาไม่ว่าได้	ปลูกเรือนตามใจผู้อยู่
คำบุราณท่านว่าไว้เป็นครู	พิเคราะห์ดูให้ต้องทำนองใน

ส่วนวรรณคดีที่สะท้อนชีวิตชาวบ้านไทย อย่างบทเสภาเรื่อง **ขุนช้าง-ขุนแผน** แสดงลักษณะการมีคู่ครองของผู้หญิงทั้งแบบที่พ่อแม่เลือกคู่ครองให้ลูกสาว และแบบที่ลูกสาวเลือกคู่ครองได้เองตามใจสมัครซึ่งเป็นวัฒนธรรมชาวบ้านในชนบทที่มีระบบสังคมแบบต้องพึ่งพาอาศัยแรงงานกันและกันหนุ่มสาวจึงมีโอกาสพบปะกันเสมอ ลักษณะเช่นนี้ต่างไปจากสังคมชั้นสูงที่พ่อแม่เก็บลูกสาวไว้เพื่อแต่งงานกับบุคคลที่มีฐานะสังคมเสมอกัน อย่างไรก็ตาม ตัวละครหญิงส่วนมากใน **เสภาขุนช้าง-ขุนแผน** ไม่มีโอกาสเลือกคู่ครองเอง พ่อแม่อาจจะยกลูกสาวให้อยู่กินกับชายผู้หนึ่งผู้ใดโดยไม่ต้องถามความสมัครใจ ผู้หญิงไทยโบราณจึงแทบไม่มีสิทธิเลือกคู่ครองเอาเองด้วยความรัก แต่ต้องแต่งงานกับผู้ที่พ่อแม่เลือกให้เพื่อสนองพระคุณหรือเพราะพ่อแม่มองเห็นความเหมาะสมอย่างในเรื่อง **ขุนช้าง-ขุนแผน** พระสุโขทัยเอานางแก้วกิริยามาขายให้ขุนช้างเพื่อเอาเงินไปใช้หนี้หลวง หรืออย่างกรณีนางพิม นางพิมและพลายแก้วลอบรักใคร่กันก่อนแล้วจึงมีการสู่ขอ ตอนแรกนางศรีประจันยอมให้นางพิมแต่งงานกับพลายแก้วตามสมัครใจ แต่หลังจากที่เชื่อคำบอกเล่าของขุนช้างที่หลอกว่าพลายแก้วตายในสนามรบและนางพิมจะต้องถูกริบเป็นหม้ายหลวงแล้ว นางศรีประจันจึงบังคับให้นางพิมแต่งงานใหม่กับขุนช้าง นอกจากนางพิมแล้ว ตัวละครหญิงในเรื่องนี้อีกหลายคนมีคู่ครองโดยพ่อแม่เลือกให้ เช่น แสนคำแมนกับนางศรีเงินยวงก็ยกนางลาวทองให้พลายแก้ว เพราะพลายแก้วห้ามทหารไทยไม่ให้ข่มเหงรังแกชาวบ้าน เช่นเดียวกับหมื่นหาญและนางสีจันทร์ยกนางบัวคลี่ให้เป็นเมียขุนแผนเพราะขุนแผนช่วยชีวิตไว้

การที่พ่อแม่มีสิทธิขาดเหนือลูกเช่นนี้นับเป็นการปลูกฝังค่านิยมว่าลูกต้องสนองคุณพ่อแม่สำหรับลูกสาวซึ่งไม่มีวิชาความรู้ก็มักต้องอาศัยพรหมจรรย์ของตนเองเป็นเครื่องสนองคุณเพราะการอยู่กินกับชายที่พ่อแม่เลือกให้อาจเป็นการชำระหนี้บุญคุณหรือช่วยปลดเปลื้องหนี้สินของพ่อแม่ได้ ค่านิยมแบบนี้คลายลงไปมากในสมัยหลัง นับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ เป็นต้นมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ ได้ทรงมีพระราชวินิจฉัยเรื่องนี้และทรงประกาศพระราชบัญญัติเรื่องพ่อแม่ขายลูก เรื่องผัวขายเมีย เรื่องให้สิทธิผู้หญิงเลือกคู่ครองด้วยตนเอง ห้ามพ่อแม่บังคับให้ลูกสาวแต่งงานโดยไม่สมัครใจ ในช่วงเวลาหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยเรามีกฎหมายคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และภราดรภาพของมนุษย์ชนทุกหมู่เหล่า แต่ถึงอย่างนั้นก็ตาม ในสังคมชนบทบางท้องถิ่น ค่านิยมเช่นนี้ยังมีอยู่จนถึงปัจจุบัน และกลายเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ปัญหาโสเภณีเป็นปัญหาสังคมที่แก้ไขได้ยาก

สามีกับภรรยา

ชายแจกเก้าอี้หน้าช	เคียงความ เทียบแฮ
หญิงเล่าให้เชิงหลังตาม	คลาดคล้อย
การกิจคิดงามตาม	สุดแต่ ผัวนา
เมียมิ่งเหมือนด้ายร้อย	สอดเคล้าตามเข็ม

บทโคลงข้างต้นจาก**โคลงโลกนิติ** งานพระนิพนธ์ของกรมพระยาเดชาดิศร แสดงความสัมพันธ์ของสามีและภรรยาตามวัฒนธรรมครอบครัวไทยในอดีตซึ่งมักอยู่ในลักษณะที่กล่าวกันว่า “ชายเป็นข้างเก้าอี้หน้า หญิงเป็นข้างเก้าอี้หลัง” อันเป็นเหตุให้กลุ่มผู้เรียกร้องสิทธิสตรีในปัจจุบันถือเป็นประเด็นหนึ่งที่เห็นควรมีการแก้ไขทัศนคติเช่นนี้เพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางเพศ อันที่จริงคำกล่าวที่ว่า “ชายเป็นข้างเก้าอี้หน้า” หญิงเป็นข้างเก้าอี้หลัง” แสดงบทบาทหน้าที่ของชายหญิงที่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ได้หมายความว่าไม่เสมอภาคกัน บทบาทหน้าที่ซึ่งแตกต่างกันนี้เกิดจากการอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่ยังเล็ก ผู้ชายได้รับการอบรมเลี้ยงดูให้เป็นผู้นำครอบครัว เป็นกำลังสำคัญในการทำมาหากิน ทั้งด้วยแรงกายและสติปัญญา ส่วนผู้หญิงมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลงานบ้านงานเรือน แม้จะมีการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน แต่เมื่ออยู่กินเป็นครอบครัวแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในครอบครัวของสามัญชนทั่วไป สามีและภรรยาต่างมีบทบาทในการดูแลครอบครัวเหมือนกัน โดยแบ่งหน้าที่กันตามความเหมาะสม ดังสำนวนไทยที่ว่า “ผัวหาบ เมียคอน” และหากเกิดเหตุที่ไม่มีหัวหน้าครอบครัวฝ่ายชาย ภรรยาผู้เป็นแม่บ้านแม่เรือนก็สามารถเป็นหัวหน้าครอบครัวได้ อย่างเช่นในวรรณคดีเรื่อง**ขุนช้าง-ขุนแผน** นางเทพทอง นางทองประศรี และนางศรีประจัน ซึ่งเป็นแม่ของขุนช้างขุนแผน และนางพิม ตามลำดับ ล้วนเป็นหญิงม่ายที่สามารถดูแลครอบครัว ดูแลลูก และบริวาร โดยไม่ได้แต่งงานใหม่

นอกจากบทบาทหน้าที่ที่อาจแบ่งแยกแตกต่างกันแล้ว สัมพันธภาพระหว่างสามีภรรยาที่ปรากฏในวรรณคดีไทยโบราณมักจะแสดงสัมพันธภาพในลักษณะที่ผู้หญิงได้รับการอบรมสั่งสอนให้รักสามี เคารพเชื่อฟังและดูแลปรนนิบัติสามีให้มีความสุข ดังเช่นใน**เสภาขุนช้าง-ขุนแผน** ตอนส่งตัวสร้อยฟ้าให้พลายงาม นางอัปสรซึ่งเป็นมเหสีพระเจ้าเชียงใหม่สอนสร้อยฟ้าว่า

ด้วยเหตุนี้มีผัวอย่ามัวประมาท	ถ้าพลังพลาดเพียงชีวาจะอาสัญ
ต้องเอาใจสามีทุกวี่วัน	ให้ผัวนั้นเมตตาอย่าจืดจาง
จงเคารพนบนอบต่อสามี	กิริยาพาทีอย่าางขนาง
จะยั่ววนหรือว่ามีที่ระคาย	ไว้ให้ว่างคนผู้อยู่ที่ลับ
สังเกตุดูอย่างไรชอบใจผัว	ทั้งอยู่กินสิ้นทั่วทุกสิ่งสรรพ
ทำให้ได้อย่าให้ต้องบังคับ	เป็นแม่เรือนเขาจึงนับว่าดีจริง
อันเป็นเมียจะให้ชอบใจผัว	สิ่งสำคัญนั้นก็ตัวของผัวหญิง

ทำให้ผิวถูกใจไม่มีทิ้ง
ถ้ารู้จักประกอบให้ชอบลิ้น
คงต้องง้อขอกินทุกวันไป

ยังอีกสิ่งก็อาหารตระการใจ
ถึงแก่สิ้นเพราะฝรั่งไม่ทิ้งได้
จงใส่ใจจัดหาสารพัน

ในสังคมไทยปัจจุบัน สัมพันธภาพระหว่างสามีกับภรรยาเห็นจะต่างไปจากแนวคิดที่ปรากฏในบทกลอนข้างต้นไปมากแล้ว เพราะวิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม นวนิยายร่วมสมัยของไทยจึงแสดงสัมพันธภาพระหว่างสามีภรรยาทั้งในแบบจารีตนิยมและในแบบสังคมสมัยใหม่ ซึ่งถือว่าสามีและภรรยามีสถานภาพเสมอกัน แต่ในสภาวะแห่งความเป็นจริง ไม่ว่าผู้หญิงสมัยใหม่จะปรับเปลี่ยนสถานภาพของตนเองโดยมีภาระบทบาทนอกบ้านมากขึ้นกว่าเดิมอย่างไร สังคมก็ยังคาดหวังให้ผู้หญิงคงสวมบทบาทของแม่บ้านแม่เรือนเหมือนเช่นสมัยโบราณ ผู้หญิงจึงต้องแบกภาระในการทำหน้าที่ของตนเองให้สมดุลทั้งบทบาทนอกบ้านและในบ้าน

วรรณคดีเป็นศิลปะทางภาษาที่มนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารและถ่ายทอดแนวคิดของตนที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว ภาษาและวรรณคดีจึงล้วนเป็นกระจกเงาสะท้อนความเป็นไปและความแปรเปลี่ยนของสังคมวัฒนธรรม ความเปลี่ยนแปลงของภาษาและวรรณคดีในแต่ละยุคสมัยย่อมบ่งชี้ว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความเคลื่อนไหว มีการปรับเปลี่ยน ภาษาและวรรณคดีไทยโบราณเป็นรากเหง้าแห่งวัฒนธรรมไทย แม้วัฒนธรรมบางอย่างจะเป็นเรื่องพ้นสมัยไปแล้ว แต่หลายอย่างก็ยังคงใช้การได้อยู่ การศึกษาแนวคิดเชิงวัฒนธรรมจากวรรณคดีไทยโบราณช่วยให้เรารับรู้วัฒนธรรมของชุมชนไทยในอดีตมากพอที่จะเป็นรากฐานอันจะทำให้เราสามารถใช้อภิปรายวิจารณ์เลือกรักษา สืบทอด หรือปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมนั้นให้เหมาะสมกับสังคมไทยปัจจุบันที่แปรเปลี่ยนไปจากเดิมได้

บรรณานุกรม

- เนื่องน้อย บุญเนตร. “ครอบครัว” คำ : ร้อยรอยความคิด ความเชื่อไทย โดยสุวรรณาสถาอาพันธ์ และเนื่องน้อย บุญเนตร. พระนคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗.
เดชาดิศร, สมเด็จพระ ๙ กรมพระยา. **ประชุมโคลงโลกนิติ**. พระนคร : สำนักพิมพ์บรรณาคาร, ๒๕๑๑.
ศิลปากร, กรม. **เสภาเรื่องขุนช้าง-ขุนแผน**. พระนคร : สำนักพิมพ์ศิลปาบรรณาคาร, ๒๕๑๐.
ศิลปากร, กรม. **วรรณกรรมสมัยอยุธยา เล่ม ๑**. พระนคร : รุ่งศิลป์การพิมพ์, ๒๕๒๙.
อนุমানราชชน, พระยา. **ชีวิตชาวไทยสมัยก่อนและการศึกษาเรื่องประเพณีไทย**. พระนคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา, ๒๕๑๙.

บทความนี้เป็นภาคนิพนธ์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการสัมมนานักบริหารวัฒนธรรมระดับสูง รุ่นที่ ๓ จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

๒. บทความปกิณกะความรู้ บทความประเภทนี้คือบทความที่ให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ โดยไม่ได้เสนอประเด็นความรู้เรื่องสำคัญ ๆ เท่าสารคดีวิชาการ ความรู้ที่ผู้เขียนนำเสนอดูเหมือนเป็นความรู้แบบสิ่งละอันพันละน้อย ไม่จำเป็นต้องมีเชิงอรรถ มีอ้างอิงให้เป็นวิชาการมากนัก แต่อันที่จริงก็เป็นความรู้ที่เกิดจากการสังสมประสบการณ์ของผู้เขียน บางครั้งอาจจะเป็นความรู้ข้ามสาขาเชื่อมโยงกันเพื่อเปิดโลกทัศน์แก่ผู้อ่านอย่างกว้างขวาง

ผู้เขียนบทความประเภทนี้อาจจะแนวการเขียนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว อย่างเช่น จิตรา ก่อนันทเกียรติ จะเขียนบทความเกี่ยวกับเรื่องวัฒนธรรมประเพณีจีน และข้อคิดเกี่ยวกับชีวิต ที่รวมพิมพ์เป็นเล่มแล้ว ได้แก่ **ความรู้เรื่องจีนจากผู้เฒ่า เฒ่า-อา-กง, ตั้งหนั่งเกี้ย, อนนตยาคอกไม้งาม, ชีวิตสอนชีวิต** เป็นต้น ศิริมอร อุณหรูป จะเขียนบทความเกี่ยวกับเรื่องการดูแลสุขภาพและการทำนุบำรุงสุขภาพกายใจด้วยวิถีทางธรรมชาติ เช่น **มองออกไปนอกหน้าต่างบานขาว หน้าต่างบานโต ทางเลือกมีมากกว่าหนึ่ง และร่วมไม้ฆาตกา** ชีรภาพ โลหิตกุล จะเขียนบทความเกี่ยวกับเรื่องธรรมชาติและการทำงานเชิงวัฒนธรรม ผลงานรวมเล่มได้กล่าวไปแล้วในบทสารคดีท่องเที่ยว **วินนี่ เดอะ ภูเก็ต (ชัชวพันธ์ วิบูลย์สวัสดิ์)** จะเขียนบทความเล่าเรื่องจากแสดมปี ดังผลงานที่รวมเล่มมาแล้ว ได้แก่ **ความรักที่มาทางไพรชนีย์ หัวใจที่มาทางไพรชนีย์ และดอกไม้ที่มาทางไพรชนีย์** เป็นต้น ส. พลายน้อย จะเขียนบทความวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา นิทาน ตำนาน ประวัติศาสตร์ ฯลฯ เช่นรวมบทความในชุด **เกร็ดออยร้อยเรื่อง** เป็นต้น ส่วน ดร. นิธิ เอียวศรีวงศ์ จะเขียนบทความได้ทุกอย่าง ไม่ว่าจะเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ภาษา เพลง การแสดง ฯลฯ ที่รวมเล่มแล้ว ได้แก่ **หมายเหตุวัฒนธรรมร่วมสมัย และชุดบทความ ๔ เล่ม คือ กรุงแตก, พระเจ้าตากฯ, และประวัติศาสตร์ไทย** (ว่าด้วยประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์นิพนธ์) **ชาติไทย, เมืองไทย, แบบเวียนและอนุสาวรีย์** (ว่าด้วยวัฒนธรรม รัฐ และรูปการจิตสำนึก) **โขน, การาวาว, น้ำเน่า และหนังไทย** (ว่าด้วยเพลงภาษาและนามมหรสพ) **ผ้าขาวม้า, ผ้าจีน, กางเกงใน** (ว่าด้วยประเพณี ความเปลี่ยนแปลง และเรื่องสรรพสาระ) เป็นต้น นอกจากนี้ ได้แก่ **มาทำหนังสือกันเถอะ** ของ ประวิทย์ แต่งอักษร **ตาดู ดินเดิน** ของ ภาณุ มณีวัฒนกุล **ชะงักกูเงา** และ **หม้อแกงลิง** ของจิระนันท์ พิตรปรีชา **กลูกวงใน** ของ ศุ บุญเลี้ยง (เรื่องศิลปะ) เป็นต้น

ตัวอย่างเพื่อศึกษา

๑. บทความชื่อ **“ศิลปะอักษรร่างศิลป์ธรรมนิยม”** โดยจิตรา ก่อนันทเกียรติ ในคอลัมน์ **ประโยชน์จากความรู้เรื่องจีน** ตีพิมพ์ในนิตยสาร **แพรว** ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๔๐๒ วันที่ ๑๔-๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓

๒. บทความชื่อ **“การละเล่นของเด็กไทย”** ของ “วินนี่ เดอะ ภูเก็ต” ในคอลัมน์ **คุยกับแสดมปี** ตีพิมพ์ในนิตยสาร **แพรว** ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๔๘๕ วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๓

ภาพพระโพธิ์ 'ช่า' ของฮ่องเต้ของแท้ที่ยังเก็บไว้ที่พระราชวังปักกิ่ง

ลายมือของเซ่งซีจือ

ศิลปะอักษร สร้างศิลปะ ธรรมเนียม

จินจ่าร์ลวงส์ล่า
ปากวิชาให้ศึกษา
ประโยชน์แก่ชาวบุรีรัมย์

■ จิตรา กอนันตเกียรติ

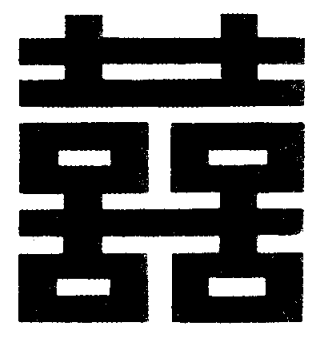
คณพ้อมกว่า ธรรมเนียมแปลว่า ความนิยม คนส่วนใหญ่นิยมอะไรเหมือนกัน ก่อเกิดเป็นธรรมเนียม คนจีนเป็นชาติที่มีศิลปะของตัวอักษรทั้งดงาม เกิดเป็นความนิยมว่าเขียนตัวอักษรจีนให้สวยงาม มีลีลา มีพลัง มีศิลปะ เป็นศิลปะที่นิยมใช้แต่งบ้านแต่งรูปภาพ และเป็นที่ของขวัญที่อายุพรักกันได้

ในสมัยก่อน ที่พระราชวังปักกิ่ง ทุกวันที่ 1 เดือน 12 ของจีนฮ่องเต้จะทรงมีธรรมเนียมทรงสักหวาด่า ฮก ที่แปลว่า บุญ โชคดี โดยสายพระหัตถ์ 'ฮก' ตัวแรกจะนำไปติดไว้ที่ห้องพระโง่ง ส่วนสายพระหัตถ์ 'ฮก' ที่ทรงพิมพ์อีกมากมาย ก็จะนำไปติดไว้ในส่วนต่างๆ ของพระราชวัง และเขียนเพิ่มอีกหลายๆ เพื่อพระราชทานแด่ไทเฮา ฮองเฮา พระญาติต่างๆ และข้าราชการ ivaarด้วย

บางปีบางฮ่องเต้มีแฉ่หวาด่า ฮิว อ่วยพรให้มีอายุยืนยาวให้อีกต่างหาก

ธรรมเนียมทรงพระอักษรนี้ เริ่มสมัยคังซื่อองค์ (พ.ศ. 2205-2266) ซึ่งทรงเป็นฮ่องเต้องค์ที่ 2 ของราชวงศ์เซ็ง จนถึงสมัยของเฉียนหลงองค์ (พ.ศ. 2279-2339) ก็เริ่มทรงบ้าง ไม่ทรงบ้าง แต่สายพระหัตถ์เหล่านี้ยังคงมีเก็บไว้ที่พระราชวังปักกิ่ง แต่ฮ่องเต้ที่ทรงโปรดในศิลปะอักษรเหลือเกิน คือคัง

เซ่งซี เป็นสัญลักษณ์งานแต่งงานของคนจีน ด้วยความหมายที่กลายเป็นความยินดีของคู่บ่าวสาว ความยินดีของทั้งสองฝ่ายคือ ฝ่ายเจ้าบ่าวและเจ้าสาว หรือใครจะแปลเป็นความหมายยินดีของใครกว้างไกลถึงน้อยวยพรอีกแค่ไหน ก็แล้วแต่อรรถยัยท่านผู้อ่าน

เซ่งซี

ให้จงฮ่องเต้ ไม่ใช่โปรดแบบว่าต้องทรงอักษรเอง หากทรงโปรดภาพเขียนอักษรจีนของศิลปินชื่อ เซ่งซีจือ* แบบทรงคลังใกล้เลย ทรงสะสมจนได้ครบ เพราะเป็นงานศิลปะของราชเขียนอักษรที่เป็นศิลปะสวยงาม

เนื่องจาก 14 กุมภาพันธ์ เป็นวันวาเลนไทน์ วันแห่งความรักของฝรั่ง พอให้มันถึงธรรมเนียมแต่งงานของคนจีนที่มีสัญลักษณ์เป็นอักษรเขียนว่า 'เซ่งซี' แปลว่า คู่ยินดี เซ่งแปลว่า คู่ ซี แปลว่า ยินดี

ศิลปะอักษรคู่ยินดี มีที่มาจากบัณฑิตหนุ่มชื่อ เหว่งคังเจี๊ยะ (พ.ศ. 1564-1629) ภาษาศาสนาเรียกว่า หวังอั้งลือ อยู่ในสมัยราชวงศ์เซ็งเหนือ

ในวันแต่งงาน เหว่งคังเจี๊ยะ ประดับแต่งห้องโถงบ้านด้วยผ้าแดงผืนใหญ่เขียนตัวหนังสือว่า ที่แน่ในวันเดียวกันนี้ เจ้าบ่าวก็เกิดได้ทราบข่าวตัวตนเองสอบได้เป็นจวมทรวงวน** เหว่งคังเจี๊ยะรู้สึกแปลกใจสมัยนั้น วันเดียวกันนี้จะดีสุดๆ ของชีวิตถึง 2 เรื่อง คือได้แต่งงาน และได้งานที่ดี*** จึงเขียนอักษร ซี อีกตัวเคียงข้างซีตัวแรก และลายนี้: ทำนองต้องสวยงามเลย เขาก็ที่รวมงานแต่งงานจึงล้วนดีดีไป มีการนำไปเขียนเป็นสี 7 ตัว เคียงกันในงานแต่งงานของลูกหลานบ้าง

เซ่งซี จึงเป็นสัญลักษณ์งานแต่งงานของคนจีน ด้วยความหมายที่กลายเป็นความยินดีของคู่บ่าวสาว ความยินดีของทั้งสองฝ่ายคือ ฝ่ายเจ้าบ่าวและฝ่ายเจ้าสาว หรือใครจะแปลเป็นความหมายยินดีของใคร กว้างไกลถึงน้อยวยพรอีกแค่ไหน ก็แล้วแต่อรรถยัยท่านผู้อ่าน

ธรรมเนียมแปลว่า ความนิยม คนส่วนใหญ่นิยมอย่างนี้ อาจมีบ้างที่นิยมไม่เหมือนส่วนใหญ่ และมีหลายธรรมเนียมที่กลายเป็นตามกาลเวลา

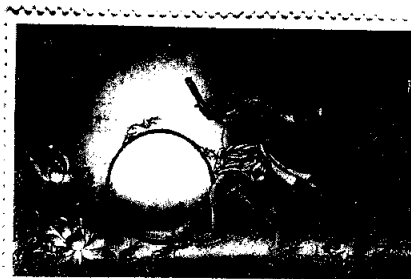
ธรรมเนียมใช้ตัว ฮก แต่งบ้าน ที่ฮ่องกงยังมีอยู่ แต่ใช้ในเทศกาลตรุษจีน และนิยมติดกลับหัว เป็นเคล็ดอวยพรว่า ฮกที่กลับหัวคืออ้อเท่าล้มมา จะนำพาให้มีโชคล้มมาหาเรื่อยๆ

ในขณะที่ธรรมเนียมใช้ เซ่งซี เป็นสัญลักษณ์แต่งงาน ก็ยังคงนิยมกันอยู่ ไม่มีว่าเสื่อมคลาย ศิลปะอักษรจีน สร้างธรรมเนียมจีนได้สวยงาม ■

* จินกลางออกเสียงว่า หวังซีจือ
** ปกติการฟังผลสอบจอหงวน ต้องไปฟังที่พระราชวัง หรือยุคนี้ไม่มีรับเปลี่ยนนามออกที่บ้านหรือแปล่า ก็ไม่แน่ใจ
*** ผู้สอบได้เป็นจอหงวน จะได้รับราชการในตำแหน่งที่ดีและมีโอกาสก้าวหน้าสูง

การเล่นของเด็กไทย

วันเด็กแห่งชาติในอาทิตย์ที่สองของเดือนมกราคมทุกปี เป็นวันที่จะเห็นเด็กๆ ทำอะไรกันอย่างสนุกสนานและมีความสุข บางกลุ่มจะพากันไปชมสถานที่สำคัญ เพื่อเป็นความรู้ บ้างก็ไปเที่ยวตามสถานพักผ่อนหย่อนใจ และพ่อแม่จำนวนไม่น้อยจะเป็นผู้พาเด็กๆ ไปเที่ยวเล่นด้วยตัวเอง

แต่โดยประสาเด็กแล้ว ย่อมหาโอกาสเล่นสนุกได้เสมอ โดยไม่ต้องรอให้เป็นวันเด็กเท่านั้น เพื่อเป็นการเตือนใจว่าเด็กสมัยก่อนเล่นสนุกกันอย่างไร จึงนำแสตมป์ไทยสองชุดมาให้ชมดู เป็นแสตมป์ที่ออกมาในโอกาสวันเด็กแห่งชาติ แสดงภาพการเล่นของเด็กไทย ชุดแรกเป็นการเล่นลูกข่าง ปิดตาตีหม้อ โพงพาง และเดินกะลา ชุดที่สอง เสนอภาพการเล่นว่าว ตีลูกล้อ รีรีข้าวสาร และงูกินหาง ดูภาพเหล่านี้แล้ว ชวนให้นึกถึงความน่ารักของเด็กสมัยก่อน เด็กผู้ชายจะไว้ผมจุกผมแกละ หรือผมเปีย ส่วนเด็กผู้หญิงสวมเสื้อคอกระเช้าและนุ่งผ้าถุง

เกมการเล่นต่างๆ ที่เอ่ยถึง เดี่ยวนี้ยังหาดูได้ในต่างจังหวัด แต่ในเมืองกรุงแล้ว เด็กสมัยใหม่มีเกมการเล่นอื่นที่แตกต่างออกไป คุณพ่อคุณแม่หรือญาติผู้ใหญ่คงช่วยเล่าให้ลูกหลานฟังได้ว่า เกมต่างๆ ตามภาพในแสตมป์เขาเล่นกันอย่างไร และให้ความสนุกสนานแก่เด็กๆ สมัยก่อนเพียงใด

เพราะว่าสมัยก่อน เด็กจะไม่มีของเล่นหรืออุปกรณ์การเล่นต่างๆ มากเหมือนปัจจุบัน เด็กๆ จึงต้องทำเครื่องเล่นเกมเอาเอง โดยใช้วัสดุที่หาง่าย ใกล้ตัวนั้นแหละ เกมตีลูกล้อ เดินกะลา เล่นว่าว และเกมลูกข่าง เป็นตัวอย่างของการสร้างของเล่นขึ้นมาอย่างง่ายๆ ทำเองบ้าง ช่วยกันทำกับเพื่อนบ้าง หรือให้ผู้ใหญ่ช่วยทำ แต่ถ้าจะต้องซื้อก็ไม่ใช้ของเล่นที่ราคาแพง

เมื่อมีของเล่นแล้วก็ต้องทำวิธีเล่นให้สนุกสนาน เกมที่เอ่ยถึงทั้งสี่อย่างจะเล่นเองคนเดียวก็ได้ จะชวนเพื่อนมาเล่นด้วยก็สนุกขึ้น ยิ่งทำให้เป็นการแข่งขันกันด้วยแล้ว เช่น ตีลูกล้อหรือเดินกะลาแข่งกัน เช่นลูกข่าง หรือโอบว่าว จะยิ่งตื่นเต้นมากขึ้น มีแพ้ชนะกัน มีแกล้งกันบ้าง ดีใจเสียใจบ้างตามประสาเกมแข่งขัน

เด็กสมัยก่อนดูจะหาเพื่อนเล่นไม่ยาก เป็นเพราะความรู้จักคุ้นเคยกันในหมู่ญาติและเพื่อนบ้าน เด็กๆ จึงจับกลุ่มเล่นเกมประเภทหมุกกันอยู่เสมอ และมักจะไม่แบ่งเพศและวัย ในเกมหลายชนิดจึงมีทั้งเด็กชายเด็กหญิง เด็กโตและเด็กเล็ก เล่นอยู่ด้วยกัน ลองดูตัวอย่างจากภาพในแสตมป์ก็แล้วกัน เช่น เกมปิดตาตีหม้อและโพงพาง ส่วนในเกมรีรีข้าวสารและเกมงูกินหาง เด็กโตหน่อยจะเป็นหัวโจกหรือผู้นำในการเล่น ไล่จับเด็กตัวเล็ก ทำให้ตกใจร้องวิ๊ดวายกันอย่างสนุกสนาน

ถ้าจะเล่นเกมประเภทหมุกให้ครึกครื้นก็ต้องร้องเพลงประกอบให้เข้าจังหวะกัน หลายเกมมีเนื้อร้องง่ายๆ คล้องจองกัน และบ่งบอกถึงวิธีเล่นเกมนั้นไปในตัว เช่น

“โพงพางเอ๋ย ปลาเข้าลอด ปลาตาบอด
เข้าลอดโพงพาง”

“รีรีข้าวสาร สองทะนานข้าวเปลือก เลือกทอง
ใบลาน เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน คดข้าวใส่จาน พานเอา
คนข้างหลังไว้”

“งูเอ๋ย กินน้ำบ่อไหน กินน้ำบ่อหิน บินไปก็
บินมา (กินน้ำบ่อโตก โยกไปก็โยกมา...กินน้ำบ่อทราย
ย้ายไปก็ย้ายมา) กินหัวกินหาง กินกลางตลอดตัว”

นี่เป็นตัวอย่างเล็กๆ น้อยๆ เพื่อเตือนใจว่า เกมการเล่นของเด็กไทยมีความสนุกสนาน น่าสนใจ และช่วยสร้างเสริมนิสัยที่ดี สมควรจะแนะนำให้เด็กสมัยนี้รู้จักและช่วยกันอนุรักษ์ไว้

๓. บทความประเภทคู่มือแนะนำ เป็นข้อเขียนประเภทที่ฝรั่งเรียกว่า How to คือเป็นข้อเขียนแนะนำเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่จะเป็นการพัฒนาความรู้ พัฒนาจิตใจ ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อ่าน ข้อเขียนประเภทนี้มีปริมาณมากขึ้นทั้งในรูปของบทความและหนังสือรวมเล่ม ทั้งนี้จะเป็นเพราะสังคมเติบโตขึ้น ความรู้กว้างขวางขึ้น ขณะเดียวกันความรู้ที่ถ่ายทอดตามหลักสูตรวิชาการไม่อาจครอบคลุมได้หมด ผู้ที่มุ่งหวังความก้าวหน้าและพัฒนาตนเอง จึงต้องเรียนรู้จากการอ่านหนังสือหรือข้อเขียนต่าง ๆ เพิ่มเติม เป็นการเรียนรู้นอกตำรา ข้อเขียนประเภทคู่มือแนะนำนี้ แม้จะมีใช้ตำราโดยตรง แต่ก็ยังเป็นข้อเขียนที่ผู้เขียนได้ค้นคว้า หรือได้ศึกษาทดลองด้วยตนเองมาแล้วจนเกิดเป็นประสบการณ์สั่งสมที่ต้องการถ่ายทอดมายังผู้อ่าน เมื่อเราเปิดนิตยสารฉบับหนึ่ง จะเห็นว่ามียกถ้อยคำต่าง ๆ มากมาย ในจำนวนเหล่านั้น มักจะมีถ้อยคำที่ดีพิมพ์บทความประเภทคู่มือแนะนำอยู่ด้วยเสมอ เช่น ในขวัญเรือน มีถ้อยคำ “รักสวยรักงาม” และ “เพื่อชีวิตและสุขภาพ” ในกุลสตรี มีถ้อยคำ “จิตวิทยาน่ารู้” ในนักษัตรสัปดาห์ มีถ้อยคำ “โชนของคนรักสัตว์” และ “คลินิกรัก” เป็นต้น

ข้อเขียนแบบนี้บางครั้งอาจจะเป็นความเรียงสั้น ๆ แนะนำวิธีการสร้างสรรค์สิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น การช่างฝีมือ การทำกับข้าว การทำโสมพะิม การวาดสีน้ำ ฯลฯ

บทความเหล่านี้ ผู้เขียนอาจนำไปรวมเล่มเป็นหนังสือสารคดีประเภทคู่มือแนะนำในภายหลัง นักเขียนสารคดีประเภทนี้มักมีผลงานต่อเนื่องหลายเล่ม อย่างเช่น

ผลงานของหลวงวิจิตรวาทการ เช่น **ครองรักครองเรือน กุศโลบาย ทางสู่ในชีวิต ก่าลังใจ ก่าลังความคิด กุศโลบายสร้างควมยิ่งใหญ่ วิถีงานและสร้างอนาคต** ผลงานเหล่านี้เสนอความคิดเชิงปรัชญา และจิตวิทยา

ผลงานของสาทิศ อินทรกำแหง เช่น **ชีวิตเริ่มต้นเมื่อ ๑๐ นะเริ่งแห่งชีวิต กุแก่ ชีวิต** ฯลฯ เป็นสารคดีคู่มือพัฒนาชีวิตด้านสุขภาพ

ผลงานของ ดร. สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ เช่น **วิสัยทัศน์ประเทศไทยปี ๒๐๐๐. กลยุทธ์การแข่งชันของธุรกิจ การบริหารเชิงกลยุทธ์** ฯลฯ เป็นสารคดีคู่มือแนะนำด้านการทำธุรกิจ

สารคดีคู่มือแนะนำเล่มอื่นที่น่าอ่าน ได้แก่ **ทำอะไรจึงจะเรียนเก่ง** โดย วิทยากร เชียงกุล **กรรมบัติของความสำเร็จ** ของ จิตรา ก่อนันทเกียรติ **วิธีพูดภาษาอังกฤษเหมือนฝรั่ง** ของ แอนครูว์ บิกส์ **เทคนิคการอ่านใจคนจากตาทำทาง แผลโดย กิติมา อมรทัตและอารี มามะ คำรทองของงานบริการ** เล่ม ๑ - ๒ ของ “อีแริง” **เต็ม เต็ม เสร็จ แต่ง เล่ม ๑-๔** และ **เอกสารบ้านแต่ง** ของ อรรณา กฤษฏี **การซักสวนในบ้าน** ของ อาจารย์เสรี ทรัพย์สาร **คู่มือช่างในบ้าน ช่างประปาในบ้าน** รวบรวมโดย กองบรรณาธิการหนังสือบ้านและสวน **ขบวนการแต่ง เล่ม ๑-๘** ของ ประยูร จรรยาวงษ์ **ซักออกไม้แบบคาด** **ขั้นพื้นฐาน** โดย กิรติ ชนา เป็นต้น

ตัวอย่างของบทความประเภทคู่มือแนะนำเพื่อศึกษา

๑. บทความชื่อ “แกงป่า” ของ วาณิช จรุงกิจอนันต์ ตีพิมพ์ในคอลัมน์ประจำ ในมติชน
รายวัน ฉบับอาทิตย์สุดสัปดาห์

๒. บทความชื่อ “ร้านอย่างไรไม่น่าเกลียด” โดย วิลลีแอนด์เดอะแก๊งค์” ในคอลัมน์
ที่เล่นทีจริง ในนิตยสาร แพรว ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๔๘๖ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๒

ผมมีพรรคพวกที่เป็นนักทำกับข้าวอยู่มาก เมื่อก่อนไม่ได้คิดว่ามีมากและไม่รู้ว่ามีมาก หลังจากเริ่มทำกับข้าวเอง หัดต้มต้มผัดนึ่งกินเองหรือให้ทำเพื่อนกิน จึงได้รู้ว่าเพื่อนบางคนนั้นทำกับข้าวเป็นและบางคนทำเก่ง ทำเอาอร่อยได้เลย

ว่าไปแล้วการทำกับข้าวเป็นนี่ไม่ยากอะไรสักเท่าไรหรอกครับ ถ้าไม่ได้คิดจะทำไปเอาซลล์เอาช้อยอะไรทีไหน

ถึงตอนนี้ผมจัดตัวเองไว้ในคนประเภทที่ทำกับข้าวเป็น ว่าจริงๆก็พอจะทำเป็นมานานแล้วละครับ แต่ไม่เคยคิดว่าจะเป็นนักทำกับข้าวง่าย ๆ นั้นว่าไปแล้วคนไทยส่วนใหญ่ที่เป็นเด็กโตบ้านนอกอย่างก็พอจะทำเป็นทำได้ดีด้วยกัน

เอาเป็นว่าทอดเป็นทอดปลาเป็นก็เรียกได้ว่าทำกับข้าวเป็น

ถ้าเห็นไข่เห็นปลาแล้วยังนึกไม่ออกว่าจะทำให้มันสุกได้อย่างไร... ไปตายเถอะอย่ามีชีวิตอยู่ให้มีโรคครีวกรรกรกกระทะเลย

ตอนเรียนหนังสือผมเคยทิ้งเพื่อนคนหนึ่งในเรื่องทำกับข้าว ตอนนั้นไปเที่ยวป่าที่แก่งสร้อยหลังเขื่อนยันฮี ไปกินเป็นร้อยคน และเพื่อนอาสาเป็นคนทำกับข้าว จัดการในเรื่องอาหาร โดยมีรุ่นน้องสองสามคนเป็นผู้ช่วย ผมไม่ได้ประทับใจในฝีมือของเพื่อนเท่าไร ก็เป็นพวกผัดๆ ต้มๆ ไข่เจียว แต่ที่ซึ่งคือกินนอนด้วยกันมา ไม่เคยรู้เลยว่าเพื่อนทำกับข้าวเป็น

วาณิช

และกล้าหาญถึงขนาดทำเลี้ยงคนเป็นร้อยอยู่สามคืนสี่วัน ผิดด้วยฝักยวหุงข้าวด้วยกระทะใบบัว

เพื่อนมาทักมาตวาดเอาวันสุดท้าย ข้าวหมดกับหมด ทุกคนอดข้าวเช้าและกว่าได้กินข้าวกลางวันก็ปาเข้าไปปลายสามโมง ซึ่งเป็นเวลาที่เรือพาเดินทางกลับมาถึงเขื่อน ผมหัวจวนแสบท้องแสบไส้ พาลจะเป็นลมเอา

จำได้ว่าหนั้นนั้นนอกจากผัดด้วยฝักยวแล้วเพื่อนยังทำแกงป่าอีกด้วย แกงป่าหมูหรือเนื้อก็ไม่แน่ใจ ต้ม น้ำละลายน้ำพริกแล้วก็ใส่หมูหรือเนื้อนั้น แล้วก็ประเคนสารพัดผักลงไป รสชาติไม่ได้เรื่องหรอกครับ มันแกงป่าในป่า ได้แค่ไหนก็แค่นั้น กินอยู่กินในป่า ได้แกงป่ากินไข่เจียวนี่ต้องถือว่าประเสริฐเลิศละแมนแดนแล้ว

วันก่อนนี้เพื่อนคนหนึ่งของผมแวะมาหาอาหารที่บ้านผม เป็นงานเลี้ยงส่งเพื่อนคนหนึ่งกลับอเมริกา เพื่อนมาทำกับข้าวอยู่สองสามอย่าง และอย่างหนึ่งก็คือแกงป่า

เพื่อนผมคนนี้ทำกับข้าวเก่งมากๆ และทำอร่อย

ครับ เพื่อนผมแกงป่าปลาช่อนเสร็จดูผมก็ตึกน้ำซิมเข้าไปโถกหนึ่ง บอกเพื่อนว่าเธอจตุศตรให้ซิมที จคให้เตี้ยวันเดียว พุงนี้จะต้องส่งต้นฉบับ ก็ต้นฉบับที่ตรงนี้แหละครับ

เพื่อนก็จตุศตรให้ เริ่มต้มน้ำเป็นเครื่องปรุงน้ำพริก ซึ่งก็มีพริกขี้หนูสดและพริกเหลือง...อย่างละก็เม็ดเพื่อนไม่ได้อบอก บอกแต่ว่าเวลาตัวเองทำไม่เคยนับเม็ดหรือชั่งตวงอะไรเลย ก็กะๆ เขา จากนั้นมีหอมแดง มีกระเทียม สองอย่างนี้เพื่อนบอกว่าพอประมาณ ประมาณไหนผมก็ไม่รู้ ประมาณกับพริกขี้หนูและพริกเหลืองละมัง แล้วก็มิซ่า มีกะปิประมาณหนึ่งช้อนชา มีตะไคร้ มีวมะกูด...มีวมะกูดนี้ใช้นิดหน่อยเท่านั้น ถ้ามากเดี๋ยวรสจะเปรี้ยว

ต่อมาที่สำคัญคือพริกไทยเม็ด ซึ่งควรจะเป็นพริกไทยดำ เพราะแกงป่าสูตรที่ควรจะให้มีกลิ่นพริกไทยมากๆ แล้วก็สุดท้าย พริกไทยสด นำมาตำพอแตก ได้มากกว่าเพื่อนเพราะจะทำให้หอม

ที่นั่นเรื่องใส่พริกไทยดำพริกไทยสดมากๆ หน้อยนั้น เพราะต้องการให้มีรสเผ็ดจากพริกไทย ไม่ใช่เผ็ดจากพริกขี้หนูหรือพริกเหลือง

เอาส่วนผสมทั้งหมดนี้ตำหรือปั่น พอหยาบๆ อย่าให้ละเอียดมาก

วิธีทำก็ตั้งน้ำ ใส่ น้ำพอประมาณ ไม่ต้องมาก เพราะแกงป่าสูตรนี้ น้ำแกงจะออกข้นนิดหน่อย น้ำพริกนั้นไม่ต้องนำไปผัดก่อน ละลายลงในหม้อน้ำเลย เดือดก็ตีปรุงรสด้วยน้ำปลา น้ำตาลทรายนิดหน่อย การใส่น้ำตาลนี้ใส่เพื่อคิรสเท่านั้น ไม่ต้องการให้แกงออกรสหวาน ริมดูหนั้นอร่อยดีแล้วก็ใส่

แกง

ทุกอย่าง วิชาแต่ตั้งแต่เดิมได้มาจากยายเป็นกับข้าวไทยโบราณหลายอย่าง แล้วความที่ชอบมาทางนี้ก็พัฒนาฝีมือตัวเอง หลังๆ นี้ไม่ทำแกงแต่อาหารไทยไปเรียนทำกับข้าวฝรั่งอีกด้วย

พวกแกงเผ็ดนั้น ไม่ว่าจะเป็นแกงอะไรไรรับรองได้ว่าอร่อยหมด เค็มนที่แล้วเพื่อนแวะมาแกงเผ็ดเนื้อไว้ที่บ้านผมหม้อหนึ่งนี่ ผมประทับใจประทับใจสักใจอยู่ยั้งไว้ เวลาจะกินก็เอามาอุ่นต้ม เดิมมะเขือพวงกับใบโหระพา

สุดท้ายคือครีว เค้าเสเด็กทีไหนมาแลก็ไม่มียอม

นอกจากแกงป่าที่ทำมาแล้ว เพื่อนยังต้มซุนนี่เนื้อไว้อีกหม้อหนึ่ง ถ้าใครยังกินเนื้ออยู่จำเอาไปทำเลยครีว อร่อยแน่ และก็ทำแสนที่จะง่าย

เริ่มต้มน้ำเอาเนื้อต้มมาลืบเป็นชิ้นชิ้นหั่นห้อยเนื้อสัมนั้นจะติดมันแทรกมันนะครับ จากนั้นก็ต้มเนื้อสัมนั้น ใส่น้ำมากหน่อยก็ได้ ต้มไปจนเนื้อสุกนุ่มก็ปอกมันฝรั่งและหอมหัวใหญ่อย่างละสักสาม

เนื้อสัตว์ จะเป็นเนื้ออะไรก็ได้ จะเป็นปลาหรือเนื้อหรือหมูกระดูกหนักก็ได้ เนื้อสัตว์สุกก็ใส่ใส่ใบกะเพราหลายๆ จะได้รสอ่อนแ่กกับข้าวกันแกงหม้อแกงไหน

ที่เพื่อนแกงนั้นใส่เนื้อปลาช่อนตัวใหญ่ ผ่าหลังแกะออกแล้วนั้นตามขวางเป็นชิ้นโตๆ สำหรับผมหนึ่งชิ้นกับข้าวหนึ่งจานนี่กำลังดีเลยเวลากินก็อาจจะมึนน้ำปลาหรือน้ำปลาพริกเติมในข้าวแต่ละคำเพิ่มความเค็ม

แกงป่านี้ไม่ได้ใส่ผักขึ้นโตนออกจากกะเพราะ เพราะเป็นบุคลิกภาพของแกงป่าชนิดนี้ แต่ใครทำแล้วจะประเคนผักใส่ลงไปแบบแกงป่าทั่วไปดาวงก็คงจะไม่จับ

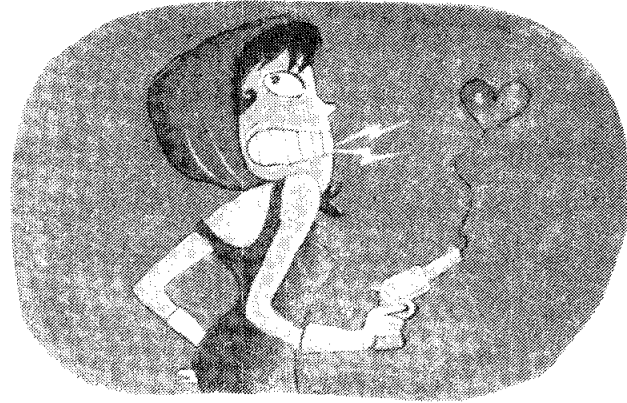
สำหรับน้ำพริกนั้น ถ้าใครคุ้นๆ กับการทำกับข้าวสักหน่อย บอกได้ว่าใส่อะไรบ้างมากน้อยนิดหน่อยแค่นั้น ก็คงจะทำได้ไม่ยาก คนไม่เคยทำน้ำพริกก็น่าจะลองดู ใช้กะๆ เอาครับผมว่าทำกับข้าวนี้มีมันสนุกตอนกะๆ เอานี่แหละ กะๆ แล้วก็เติมก็ใส่ ทำไปชิมไปจนรู้สึกว่าอร่อย

การชิมนี่เป็นเรื่องซีเรียสนะครับ ถ้าเป็นพวกกินดินลิ้นตะเข้ จิมอาหาร ไม่รู้รสก็อย่าไปทำมันเลย กับข้าวกับข้าว

เป่า

หัว ต้มให้มันและหอมถูก เดิมเค็มด้วยน้ำปลา แค่นั้นแหละ ง่ายมาก อร่อยมาก แกงป่าของเพื่อนไม่เหมือนแกงป่าทั่วไปนะ

ร้ายอย่างไรไม่น่าเกลียด

นี่เป็นอีกนักร้าย ไม่มีใครเคยชอบว่าเป็นรักหรือรัก แต่จะร้ายแค่ไหนไปให้พี่เขาคำกรมไปหัวกับเขาค้นโลก เขาต้องพัฒนาความร้ายให้ลึก ลึกลึกลับกระทั่งไม่มีใครค้นคว้าร้าย

1. ร้ายเพราะรัก เพราะรักหลงจึงหมกมุ่นกับรัก รักของคนที่สองถูกข่มขืนโดยคิดเอาแต่ตัวเองนี่ต้องเป็นคนที่ใช่ของใคร ถ้าหากบังเอิญถูกจับได้ ให้อภัยกับทุกคนไว้ หักไปสี่เพราะรัก ความผิดนั้นฟังแล้วดูเลวลงไปเอง

2. ชม ชมในที่นี้หมายถึงสิ่งที่ใจรักกับมนุษย์ร้าย หรือสัตว์ตัวของตัวเองมีทั้งร้ายๆ เพียงคุณแช่งชมเขาในสิ่งตรงกันข้ามกับพฤติกรรมของเขาทั้งหมดจะให้เกิดความเลื่อมใสในที่สาธารณะ คนอื่นน่าจะได้ช่วยออกอก กว่าจะรู้ตัว คนที่คุณเองร้าย สภาพคงไม่ต่างจากห่อหมกเท่าไรหรอก

3. สวยอันตราย ความสวยมีหลายประเภท ทั้งสวยงาม สวยซึ่ง

สวยซึ่งใจ และสวยซึ่งใจสวย ซึ่งทำให้คุณร้ายจากคนดีใจสวยสวยเสียอย่าง ดูให้ดีก็ไม่น่าเกลียด

4. มือถือสาปากถือ... และนารายกบกริ้วจะถือสาปากถือ ดูจะมีใจถือสาไว้สู้ใจไม่สวย เด็ดนั้นแหละ วันข้างหน้าแล้วมา

5. ปากกาไม่ใช่อาวุธ อย่าคิดว่าจมาช่วยใครในงานเขียนโดยเด็ดขาด ถึงบทความ นวนิยาย เรื่องสั้น ถิ่นกอลนาราย แล้วลงหน้าหน้าจกักรวมขึ้นแถวหลังโลกก็เถอะ

6. ตลกร้าย อารมณ์ขันนี่แหละคืออาวุธลับที่ร้ายกาจ ถ้าคิดจะร้าย จงยกเท้าตัวซีเรียส แลออก ศัตรูคู่อาชญาอาจต้องหัวเราะหัวน้ำตา

7. เลิกวัดร้าย เมื่อนางอิจฉาโนจอรูได้มทน ชีวิตจริงคนฉลาดๆ ไกรบ้างเรียกรวดหรือกร๊าก

8. อย่าเรียกเรื่อง คุณไม่มีสิทธิ์ไม่มีเสียง ไม่มีอะไรในใจไม่เลยทั้งสิ้นน้ำนิ่งไหลลึก ไม่มีใครเขาสงสัยในความร้ายกาจนั่นหรอก

9. ผู้ไม่รู้คือผู้ไม่ผิด แม้เป็น

ผู้ไม่รู้ทั้งที่พร้อมใจตัวก็ไม่ค่อยเลว และไม่รู้จริง จึงไม่รู้ ก่อความผิดไม่ได้

10. เซอะ...ไม่อยากพูด อย่าว่ามดเป็นพวกกบสักใคร่ทั้งสิ้น ถ้าเขาอยากพูดก็พูด ให้ไปสู้กับใจที่คอยแต่ฟังนั่นคือหัวใจของกบตายแน่

11. ยุติความรุนแรง คุณไม่ชอบใช้กำลังตัดสินปัญหา ถ้าอยากชวนคนละกันคนๆ หนึ่งจึงมาชิงไหวชิงพริบก็ดีกว่า

12. งามได้ แสดงความห่วงใยศัตรูคู่อาชญาอย่างสม่ำเสมอ เป็นตบท้ายร้ายดีอย่างไร คุณต้องการความเลื่อมใสหัวใจลงเอียด ด้วยรักและห่วงใยจริงจนเนี่ย

13. ต่อรอง คุณจำเป็นต้องรักษาผลประโยชน์ไว้ให้ได้มากที่สุด การต่อรองไม่ใช่เรื่องผิด ถ้าอยู่ในเงื่อนไขที่คู่กรณีตกลงได้

14. ร้ายอย่างไรก็น่าเกลียด ถ้าเป็นไปได้ คุณผู้อ่านที่รักอย่าร้ายใส่ใครเลย (แต่ใจจริงนะ ร้ายไปเถอะ ขึ้นมีแต่คนดีๆ คอถิ่มนี่ก็ไม่มีคนอ่านนะสิ)

๔. บทความท่องเที่ยว คือ บทความที่เกี่ยวกับการเดินทางไปท่องเที่ยวสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง หรือหลายแห่ง เพื่อชมภูมิประเทศ สัมผัสวัฒนธรรมต่างชาติต่างถิ่น หรือเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ บทความประเภทนี้เป็นข้อเขียนที่ลงพิมพ์เป็นตอน ๆ ในนิตยสาร แล้วอาจนำไปรวมพิมพ์เป็นเล่มในภายหลัง เนื้อหาของบทความในแต่ละตอนอาจจะกล่าวถึงคำแนะนำในการเตรียมตัวเดินทาง ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ที่เดินทางไปชม ข้อสังเกต ความรู้สึกประทับใจหรือไม่ประทับใจ สิ่งควรจำหรือข้อที่ควรระมัดระวัง หรืออาจเขียนในรูปแบบที่กการเดินทางที่สอดคล้องประเด็นข้อเท็จจริงที่พบเห็นระหว่างการเดินทาง อันได้แก่วิถีชีวิต วัฒนธรรม สภาพสังคม เข้ากับจินตนาการ ความคิด ความรู้สึกของผู้เขียน นอกเหนือจากความน่าสนใจของสถานที่ในการเดินทางแล้ว ความสามารถของผู้เขียนในการพรรณนาให้เห็นภาพของสถานที่นั้นอย่างแจ่มกระจ่างในใจผู้อ่านราวกับได้เดินทางไปด้วย เป็นสิ่งสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน

บทความท่องเที่ยวจะหาอ่านได้จากนิตยสารเพื่อการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ เช่น นิตยสาร อ.ส.ท. เพื่อนรอบโลก เพื่อนเดินทาง NATURE EXPLORER ฯลฯ และยังสามารถอ่านได้จากนิตยสารทั่วไปแทบทุกฉบับอีกด้วย

ข้อเขียนแบบนี้อาจจะมีลักษณะเป็นความเรียงสั้น ๆ ตามข้อจำกัดของเนื้อที่กระดาษ ผู้เขียนความเรียงเช่นนี้จึงไม่พรรณนารายละเอียดมาก เพียงให้คำแนะนำภาพรวมของสถานที่ จุดสำคัญที่นักท่องเที่ยวไม่ควรพลาด และวิธีการเดินทาง เช่น ความเรียงในคอลัมน์ *ชิมทัศนิกเดินทาง* ใน *จุดประกาย เสาร์สวัสดี* ฉบับที่ ๓๑ เสาร์ที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ชื่อ “เที่ยวอุทยานเฉลิมกาญจนาภิเษก”

“เที่ยวอุทยานเฉลิมกาญจนาภิเษก”

“อุทยานเฉลิมพระเกียรติ นับเป็นสวนสาธารณะที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดนนทบุรี ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตก ต. บางศรีเมือง นนทบุรี สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยกรมชนารักษ์ ใช้งบประมาณกว่า ๕๐๐ ล้านบาท เพื่อให้เป็นศูนย์ศึกษารวมชาติ พืชพันธุ์ไม้ และสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวสวน จ. นนทบุรี

ในส่วนของพื้นที่อุทยานนั้น เป็นที่ราชพัสดุประมาณ ๑๕ ไร่ ที่ของวัดเฉลิมพระเกียรติรวมหาวิหารประมาณ ๑๐ ไร่ และที่จัดซื้อจากรายการประมาณ ๑๓ ไร่ ได้รับการออกแบบจากสำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกอบด้วยศาลาเฉลิมพระเกียรติ ศาลาจตุรมุขริมแม่น้ำ พร้อมศาลาราย และท่าเรือรับเสด็จฯ เวทีและอฒจันทร์ชมการแสดงทั้งทางบกและทางน้ำ ลานพลาซ่าริมแม่น้ำ สนามเด็กเล่น สวนดอกไม้บานาชนิด สัตว์น้ำ สัตว์ปีกชนิดต่างๆ นอกจากนี้ยังมีสวนอนุรักษ์ที่เน้นการอนุรักษ์สภาพสวนผลไม้และสภาพความเป็นอยู่เดิมของชาวสวน จ. นนทบุรี

นอกจากความงามของศาลาเฉลิมพระเกียรติแล้ว ยังมีอาคารและสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่ใช้ศิลปะในการก่อสร้างแบบโบราณ ไม่ว่าจะเป็นการลงรักปิดทอง กำแพงที่ฉาบปูนแบบไม่เรียบ โคมไฟข้างทางที่มีรูปร่างคล้ายตะเกียงเจ้าพายุ นอกจากนี้ยังมีความพิเศษในรายละเอียด อย่างเช่น กระเบื้องมุงหลังคา ศาลาเฉลิมพระเกียรติ ก็เป็นกระเบื้องที่มีตรากาญจนาภิเษกของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือแม้แต่โคมไฟที่สร้างเลียนแบบลูกทูเรี่ยน เป็นต้น เหล่านี้คือสถาปัตยกรรมไทยอันวิจิตรจากภูมิปัญญาและฝีมือคนไทย

ศาลาเฉลิมพระเกียรติเป็นศาลาสำหรับรับเสด็จ มีชื่อว่า วิมานสราญนวมินทร์ หมายถึงที่ประทับอันเป็นที่สำราญสำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ศาลาจตุรมุข ชื่อชลธารไพสิฐ เป็นเรือนน้ำที่ประเสริฐ สำหรับศาลาพักผ่อนที่ตั้งอยู่รายรอบอุทยานได้อัญเชิญชื่อของบทเพลงพระราชนิพนธ์ที่สอดคล้องกับบรรยากาศของศาลาแต่ละหลัง อาทิ ศาลาที่อยู่ทางทิศตะวันออกของอุทยานมีชื่อว่า ศาลาโกสุมังศาลาสายฝน เป็นศาลาที่ตั้งอยู่ริสระน้ำ อยู่ในที่โล่งมองเห็นวิวได้โดยรอบ

ผู้สนใจสามารถเข้าชมได้โดยไม่ต้องเสียค่าบัตรผ่านประตู โดยนั่งเรือค่วนไปลงที่ท่าหน้าหน้าวัดเฉลิมพระเกียรติ ก็จะถึงตัวอุทยานวัดเฉลิมพระเกียรติ ส่วนทางบก ก็ใช้เส้นทางรัตนนิเวศร์ เมื่อมาถึงทางแยกบางพลูก็เลี้ยวซ้ายไปบางใหญ่ และเข้าทางวัดสวนแก้ว หรือวัดเฉลิมพระเกียรติ

บทความท่องเที่ยวเหล่านี้อาจนำไปรวมเล่มเป็นสารคดีท่องเที่ยวในภายหลัง โดยอาจเป็นหนังสือรวมผลงานของนักเขียนคนเดียว หรือเป็นสารคดีท่องเที่ยวที่รวมบทความจากนักเขียนหลายคนก็ได้ เช่น **หลวงพระบาง หัวใจของล้านช้าง** เป็นหนังสือรวมบทความท่องเที่ยวหลวงพระบาง นครวัฒนธรรมที่ได้รับการสถาปนาให้เป็นมรดกโลก จากรอยทรงจำของนักเขียนสารคดีมือหนึ่งของเมืองไทยจำนวน ๑๐ คน โดยมีธีรภาพ โลหิตกุล เป็นบรรณาธิการคัดสรร นอกจากนี้ผลงานชุดสายน้ำของธีรภาพ โลหิตกุล ก็เป็นสารคดีสัญจรที่น่าอ่านทุกเล่ม ได้แก่ **บันทึกผู้มาเยือน ถายน้ำและความทรงจำ ความทรงจำที่ลำนํ้าหอม ถายน้ำตะวันออก ถายน้ำ อุทนาม เงามดิด** เป็นต้น นอกจากนี้มี **วาดไว้นในเมียนมาร์** ของทิษณุ ศุภ. **หุ่นเหล็กโบกกับดาวขี้นัน ฉบับปฐมโฉม** โดย “สมชัย เจตนาสนุก” “ตุ้มพุทรา” และ “วายุราษฎร์แดง” **ข้างหลังโปตการ์ด** ของ หลานเสรีไทย (๑๓๖) เป็นต้น

๕. **บทสัมภาษณ์** บทความชนิดนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิต การทำงาน หรือแนวคิดของบุคคล ที่ได้จากการพูดคุยสนทนากับเจ้าของชีวิต อาจเขียนในลักษณะของคำถาม-คำตอบระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ หรืออาจมีลักษณะเป็นการเรียบเรียงเล่าเรื่องของผู้สัมภาษณ์ โดยแทรกคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบเป็นตอนๆ บทความสัมภาษณ์บุคคลมีปรากฏในนิตยสารแทบทุกเล่ม ถือเป็นบทความพิเศษบทความหนึ่ง เพราะผู้อ่านให้ความสนใจมาก เนื่องจากได้ทราบเรื่องราวชีวิต ประสบการณ์ ทัศนคติ ความคิด หรือความรู้สึกของบุคคลโดยตรง บทความสัมภาษณ์เหล่านี้อาจมีการรวมเล่มในภายหลังเช่นเดียวกับบทความประเภทอื่นๆ เช่น **ชีวิตต้องสู้** และ **อยู่อย่างมีความหมาย** โดย “มนตรีรา” สัมภาษณ์และเรียบเรียง

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์ สุวัฒน์ วรดิลก หรือ รพีพร และเพ็ญศรี พุ่มชูศรี ศิลปินแห่งชาติ สองสามีภรรยา ในเรื่อง “ความรัก...ฉันเป็นดอกไม้ก็ขอให้ปลั่งลวดพิศม” โดย ปลาสีน้ำเงิน ตีพิมพ์ใน **เนชั่นสุดสัปดาห์** ปีที่ ๘ ฉบับ ๔๐๒ วันที่ ๑๔ - ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓

ความรัก.. ถ้าเป็นดอกไม้ ก็ขอให้เบ่งดังดอกพิกุล

518010
รักนิรันดร์
■ ปาสา ป่าจอน

“ขอถ่ายรูปคู่หมั้นและ
คุณลุงเอ๋กับพี่ชายละ
มาด้วย”
“นี่ขอเขียนถ้าใกล้กันอีกนิด
นะคะ”

“อ๊า”
“ความรักเป็นอย่างไรบ้างคะ”
“ดูว่าใครจะไปก่อนกัน”
“จริงหรือคะ เห็นป้าใจจะร้องไห้
เลย ตอนเห็นอ่าลุงลุงผู้ดีอยู่ในโรงพยาบาล
นี่ ถ้าเป็นอะไรไปแล้วนี่จะอยู่กับใคร”

“นั่นเวลา หนู ลากนะ”
แล้วป้าใจก็หัวเราะ ก็เลยได้รูป
ครอบครัวที่เห็น ป้าใจพาดแว่นเหมือนอย่างรูป
สมัยเด็กๆ แต่มีพี่ชายและพี่สาวอีก
ด้านของท่งหนึ่งสองเห็นภาพก็ถึงจะรู้ว่า
ไม่ต้องจัดฉากไขว่ขว้านหาหน้าให้ใครเห็น
รอยยิ้ม และความสบายใจบอกเล่าถึงความ
เบาใจ เช่น ซุซ พูร์ พ่างพนจอน

หมดแล้ว ทุกอุปสรรค กับชีวิตคู่ที่ยังมีหลง
ตบตะบอง เป็นสิ่งดีสักทีของผู้อาวุโสสอง
คน ที่อายุรวมกัน 146 ปี กับผลงานอมตะที่
ให้กำลังใจผู้คนตลอดเวลากว่าสี่สิบปี คือ
คำสอนของความรักที่ยืนยาวและสมบูรณ์
แบบ...

สมมุติแบบอย่างไร คำตอบอยู่
บรรทัดหน้าๆ หนึ่งแน่ๆ เพราะบรรทัดหน้าๆ
ยังอยู่ที่โรงพยาบาลสมิติเวช ศรีราชา อยู่เลย
ใช่แล้ว สุวัฒน์ วรดิกล เข้าโรง
พยาบาล ตอนแรกนึกดูเรื่อง ท้าวศรีสุธา
จันทร์ นวนิยายยี่สิบปีประวัติศาสตร์ที่โด่งดัง
ของ รพีพร ก็อย่างคิดดีที่โคคาจากัดัน
แหลมฉิ่ง แต่พอถึงวันนัดกลับเจอป้าใจ
เพื่อสุศรี พุ่มสุศรี แต่พี่ชายคนโต พอเจจ
กันกับบอกว่าลุงผู้ดีอยู่ในโรงพยาบาล
หรือคะ”

“เพิ่งเข้าไปไม่กี่วัน วันหนึ่งเกือบไป
ส่งโรงพยาบาลไม่ทัน หายใจไม่ออก ตัวเข้ก็
สูงใหญ่ โรงพยาบาลกรุงเทพ-พิทยา ก็อยู่
ไกล ก็เลยรีบไปส่งของซี-เวทพาทย์ที่สมิติเวช
นี่แหละ ถ้าเป็นอะไรไปแล้ว...”
ทำให้เราคิดถึงพี่ชายคนโตที่เรา
เคยลืมภาษาเข้ป้าใจและลุงผู้ดีเมื่อวัน
42

เพ็ญศรี พุ่มสุศรี และ สุวัฒน์ วรดิกล ศิลปินแห่งชาติปี 2534 สาขา
วรรณศิลป์ และสาขาศิลปะการแสดง กับคุณสุระ สมป ในวันนี้

วาเลนไทน์ปี 2538 ครั้งนั้นเป็นวันที่ตรงกับ
วันมหาสมุทรพอดี จึงได้แม่แก้ว สุวัฒน์กล่าว
ถึงวันนี้ไว้ว่า

*“ในวันหนึ่งที่รังสาแสวงหาความรัก
ในวามลึกลับซึ้งลึกส่วนวันมหาสมุทรก็ในวัน
ที่พระพุทธรูปองค์แรกมาไว้ให้กษัตริย์โลก และ
สำหรับลุงกับป้าใจไม่ได้อยากเล่าว่ารักกัน
แต่บอกได้ว่า ชีวิตชีวิตรักป้าใจไม่ได้”*

เช่นเดียวกับป้าใจ ที่บอกไว้ใน
วันนี้ว่า *“จะให้ออกว่าฉันรักเธอเหลือเกิน
บ้านนี้คงทำไม่ได้แล้ว ตลอดเวลาที่อยู่กับเขา
มันมีแต่ความเป็นห่วงเป็นใยทุกวันที เขา
จะกินอย่างไร อยู่อย่างไร ผู้ชายแก่ๆ คน
เดียว ต้องดูแลเขาอีกหลายตัว... เอ้อ จะ
เห็นใครดีกว่าเขาละ ชนาคอนอยู่ในคุกยัง
เป็นเมื่อมีเขียนบทรบละครเขียนคนเดียวพอแล้ว
ได้อีก... ก็ให้คนบอกให้เขาดูแลสุขภาพดีกว่า
จะได้เป็นผู้เป็นเพื่อนกันไปจนตาย...”*

“อ่าพญ ทำในวัยมันไปละ”
“กำลังคิดว่า ถ้าไปช่วยคนที่โรง
พยาบาล จะสะดวกหรือคะ แรงใจคะ คือ
โอกาสไปเยี่ยมดีกว่า ยังไม่สะดวก”
“ก็ลองคุยกับเขาดูแล้วกันนะ ว่า
ไหวหรือไม่”

แล้วป้าใจก็ขับรถพาเราไปพบลุง
สุวัฒน์ที่โรงพยาบาลสมิติเวช ศรีราชา-ก่อน
ถึงโรงพยาบาล ป้าใจชี้ให้เราดูโรงแรมศรี
ราชาออร์ค เป็นที่แอมบาริโอ่งเพลงทุกวัน
พุดหัดสตี เวลาสองทุ่มครึ่ง พี่ชาย ทราบ
แล้วแอมบาริโอ่งเพลงกันได้คะ อย่านอกให้
ลุงสุวัฒน์ผู้ดี ผู้อาวุโสฝ่ายชายในขาเป็น
ห่วงสุขภาพผู้อาวุโสฝ่ายหญิง แต่ผู้อาวุโส
ฝ่ายหญิงมีสุขภาพดีได้ละคะ-ฮ่าว ถึงโรง

พยาบาลแล้ว
สุวัฒน์
วรดิกล นอนยิ้มอยู่บน
เตียง ต้อนรับเราผู้อาวุโส
น้อยมากอย่างอบอุ่น แม้
ว่าจะไม่ค่อยสบาย แต่ก็
ยังให้เวลาเราพูดคุยเรื่อง
ท้าวศรีสุธาจันทร์ อย่าง
เต็มใจ เรื่องราวใน
ประวัติศาสตร์สมัยกรุง
ศรีอยุธยาบอกกล่าว
ครวญคร่ำกับเราฟัง
เกิดชื่นเมื่อวานนี้ ถึง
ทำให้เราเห็นรูปของ
ผู้หญิงสวย และฉลาด
มากคนหนึ่ง ในประวัติ-
ศาสตร์ชาติไทย ที่ผู้ชาย
สมัยนั้นต้องอวย พังจน

เพลิน แต่น่าเสียดาย เครื่องเล่นพรีนนิ่ง
เกิดก่อความ อัดไม่ติด เราเลยขออนุญาต
ลิ้นท่อนไปวิ่งเล่น -- ผู้อาวุโสที่นอนอยู่บน
เตียงบอกว่า เขาเพิ่งตื่นยังไม่ทันที่ได
แล้ว พร้อมกับหัวเราะ ไม่ทำหน้าในความ
สละเพราะของเรา ทำให้เรารู้สึกดีน้อยลง
และขอลงมาคุยใหม่อีกครั้ง แม้วว่าจะหนาวใจอยู่
มากก็ตามที

ก่อนกลับเราขอถามลุง รพีพร
ประทับลงในหนังสือ ท้าวศรีสุธาจันทร์ ลุง
สุวัฒน์ชื่นชื่อเสร็จ ก็ฝากให้ป้าใจเขียนต่อ
เราก็เลยพูดความจริงว่า แท้จริงแล้ว รพีพร
คือ เพ็ญศรี พุ่มสุศรี น้อง ขอบคุนผู้อาวุโส
ทั้งสองมาก ที่ให้ความกรุณาแก่ผู้น้อยมาก
อีกคน

เรากลับมากที่โรงพยาบาลในวันรุ่ง
ขึ้นตอนบ่ายๆ เวลาเดียวกับวันแรก ไม่เจอ
ป้าใจ ลุงสุวัฒน์บอกว่าต้องอยู่ที่ชาวพาทย์
บ้าน 8 ตัว แล้วก็ตามทางอีก 20 ตัวก่อนจึง
จะแวะมา วันนั้นเกือบเจอแต่ลูกบุญธรรม
ของท่งทั้งสอง กับญาติผู้ใหญ่อีกสองท่าน
วันนี้ลุงสุวัฒน์ยังคุยกับเราไม่ไหว เพราะ
รับแขกมาตั้งแต่เช้าแล้ว ก็เลยได้ฟังเรื่องเล่า
ของนักเขียนในอดีตแทน ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง
หัดตีจักรเย็บครั้งแรก ก็พาจักรยานพุ่งเข้า
ป่าเข้าเขา แต่ตัวแอมมีโอโหนดไม้ไว้ให้ใส่เลยไม่
เจ็บตัว พอดตอนหนึ่งมา ชื่อรถครั้งแรก รวคา
ลิ้มมีเท้า แล้วก็ใช้ไปสักสี่ห้าปีขายไปเพื่อที่
จะเดินทางไปจัดการแสดงละครที่เมืองจีน
ก็ได้อาสาให้มันให้ตามเดิม
คุยไปคุยมาจนถึงสามทุ่มของนัก
เขียนหนุ่ม ที่มีสาวก หลมกมากาย กระทั่ง
ตอนบวชเป็นพระก็ยังมีความตาม แต่เป็น

ความเข้าใจผิดของนักเขียนชื่อดังเอง ที่
ปรากฏว่าสาวเจ้าไม่ได้ตามใจให้สัก แต่ตาม
ให้บวชอยู่นานๆ ศาสนาจะได้รุ่งเรืองมัน
ปะไร

แล้วเราก็เลยขออนุญาตผู้พัฒนาอีก
คนหนึ่งไปสัมภาษณ์ต่อไป เพื่อพูดคุยกับเรื่อง
เต็ม

คราวนี้เราค้นกันที่ศรีราชาออร์ค
โรงแรมทะเลที่ป้าใจชอบร้องเพลงทุก
วันพุดหัดสตีวันแหละ ครั้งนี้ในลชอค่า
แนะนำในใจเรื่องความรักของผู้อาวุโสทั้งสอง
เพิ่มเติม ด้วยเห็นว่าอยู่ในช่วงวันวาเลนไทน์
อีกแล้ว

ผ่านไปหกปี หลังจากที่ได้สนทนา
กับท่งทั้งสองว่าด้วยความรักไป จนถึงวันนี้
ดูเหมือนว่าความรักที่มีมาแต่เกิดคือชีวิต
ของท่งทั้งสอง กลายเป็นร่มไม้ใหญ่ ผลิ
ดอกออกผลให้ร่มเงาความรักร่มเย็นจนเราต้อง
ขอแอบอิงอยู่ได้ร่มไม้ผู้นอนเป็นนาน เมื่อเรา
เอ่ยถกถึงความรักอีกที

สุวัฒน์ วรดิกล ในวัย 76 ปี กับ
รอยยิ้มที่สุภาพกลายเป็นหนุ่มลึกลับ
กว่า บอกว่า

*“อยู่กับป้าอยู่กันจนความรู้สึกทาง
รูป รส กลิ่น เสียง หอมไปแล้ว เย็นแล้ว นั่น
คือความสมบูรณ์ อย่างที่ท่งทั้งสองทักทาย
ไว้ว่า นิพพานคือดีแต่ยังมีชีวิตอยู่นั้น
แหละ คือพอแล้ว จิตวิญญาณของเราได้
เย็นแล้ว อยู่กับแบบเพื่อน ความเป็นเพื่อน
ยิ่งใหญ่กว่าชีวิตอีก”*

ผู้อาวุโสที่น้อยกว่าครึ่งชีวิตของ
ท่งทั้งสอง สละที่นั่งว่า ความเป็นเพื่อนจะ
ยิ่งใหญ่กว่าได้อย่างไร ถ้าไม่ได้ผ่านช่วง
วามพยามเย็นคู่รักกันมาก่อน

*“นั่นมันต้องมิใช่เรื่องดี แต่
ความรักที่สูงสุดคือ รักในคุณงามความดี
ของกันและกัน เพราะความรักที่เทพ
เชิดช้อ โธ่โธ่โธ่จะไม่เหลือแล้ว ถ้าเป็นดอกไม้
ก็ขอให้เบ่งดังพิกุล แม้วางจากกันแล้ว
ก็ยังคงอยู่ อย่างเราสองคนไม่ได้มองความรัก
ตั้งแต่ต้นแรกแล้ว แต่ความรักคงมีอยู่บ้าง
เมื่อทำงานด้วยกัน ก็ยังมีความรักต่อกัน รัก
ในงาน เราทำละครก็ร้องเพลงเขา ดังคน
ต่างมีส่วนร่วมในการดำรงชีวิตซึ่งกันและกัน
เป็นหุ้นส่วนของกันและกัน งามว่าหอม
หวานไหม วันนั้นไม่หอมหวานแล้ว ก็อยู่กับ
แบบงนงพยามเย็นกับรูปทรงพยาบาล คือชีวิตคู่
ของนงนราสามภภภภภภภภภภภภภภภภภภภภภภ
แล้วที่เราอยู่ด้วยกัน มาถึงวันนี้ ก็ถือว่า
สมบูรณ์แล้ว”*

เบื้องหน้าคือทะเล เบื้องหลังคือที่
ซึ่งป้าใจยังร้องเพลงทุกวันพุดหัดสตี ไม่ไกล
จากที่นี่ คือที่พ่าน้องท่งทั้งสอง พร้อมกับ
สหายน้อยๆ อีกยี่สิบกว่าชีวิตที่รอคอยให้ท่ง
สองกลับเข้าไปให้การตามดูแล

เราขอถ่ายรูปลุงสุวัฒน์กับป้าใจ
อีกคน อดไม่ได้ที่จะขอให้ลุงป้าใจถ่าย
แล้วป้าก็อึดเอียงบอกว่าไม่เอาแล้ว พร้อม
กับหัวเราะเหมือนเดิม เรารู้แล้ว วันนั้นไม่มี
ความจำเป็นต่อสิ่งใดจากความใกล้ชิด หรือ
ของความหวานชื่นใจๆ ที่ใครเห็น เพราะทั้งชีวิต
ของทั้งคู่ คือภาพวาดแห่งความรักอัน
สมบูรณ์ ที่ไม่ต้องเปลืองสีใดๆ เข้าไปแต่ง
แต้มอีก ■

๖. **บทความวิจารณ์** เป็นบทความแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการวิเคราะห์ องค์ประกอบของเรื่องราวนั้น วิพากษ์วิจารณ์ข้อดีข้อเสีย หรือจุดเด่นจุดด้อย และอาจตัดสินประเมินคุณค่าของสิ่งนั้นในที่สุด บทความลักษณะนี้อาจเขียนเป็นบทวิจารณ์โดยตรง (CRITICAL ARTICLE) หรืออาจเขียนในลักษณะเป็นบทปฏิบัติ (REVIEW) คือบทแนะนำ เท่านั้นก็ได้ ส่วนเรื่องราวที่นำมาวิจารณ์มีมากมาย ดังนั้นบทวิจารณ์จึงมีหลากหลายประเภทตามไปด้วย นั่นคือ อาจจะเป็นบทวิเคราะห์วิจารณ์เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา และวิจารณ์ศิลปะ ซึ่งมีหลายแขนง ได้แก่ บทวิจารณ์ดนตรี บทวิจารณ์วรรณกรรม บทวิจารณ์ภาพยนตร์ บทวิจารณ์ละคร บทวิจารณ์งานศิลปะ

บทวิจารณ์มีประโยชน์ต่อนักอ่านในการช่วยพินิจพิเคราะห์เรื่องราวต่าง ๆ ให้ ช่วยให้คนอ่านเกิดวิจารณ์ญาณ และสามารถคิดต่อเนื่องต่อไปได้อีก บางครั้งบทวิจารณ์อาจช่วยในการตัดสินใจ เช่น ช่วยผู้อ่านตัดสินใจเลือกซื้อหรือเลือกอ่านหนังสือ ช่วยนักดูภาพยนตร์เลือกชมภาพยนตร์ที่ดี เป็นต้น ทั้งนี้เป็นเรื่องราวต่าง ๆ เกิดขึ้นหลากหลายในปัจจุบัน จนผู้คนในสังคมไม่สามารถมีประสบการณ์ตรงด้วยตนเองได้หมด การอ่านบทวิจารณ์จากผู้รู้ในแขนงความรู้นั้น ๆ จึงช่วยสร้างปัญญาให้เกิดขึ้น ก่อนไปสัมผัสสิ่งนั้นด้วยประสบการณ์ของตนเอง

บทวิจารณ์ก็เช่นเดียวกับบทความอื่น ๆ คือ มีการรวมเล่มในภายหลัง ตัวอย่างเช่น

บทวิจารณ์วรรณกรรม เช่น **ดินแดนของเขิน** ของ ธนศ เวศร์ภาคา **คนกับหนังสือ** ของ ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช **วรรณคดี** ของ วัลยา วิวัฒน์ศร **จากคลังสูงซุงหักกิ่งวิญญาณผู้ขึ้น** และ **จากใบไม้ที่หายไปถึงโรมแดนศึกของเวิร์ดเวิร์ธ** ของ กอบกุล อิงศุพานนท์ **วิถีแห่งธวัชพะ พัทธะวรรณกรรม** และ **ผู้กระทำชีวิต** ของ สกฤต บุญยทัต **แด่อดุลกวายวรรณกรรม** **นิทรรศน์วรรณคดี** และ **อ่านอย่างมีเชิงชั้น** **วิจารณ์อย่างมีเชิงศิลป์** ของ รินฤทัย สังข์พันธุ์ **ขอขมาไรต์** ของ วาณิช จรุงกิจอนันต์ **ประชุมความคิด** **เจ้าจันทร์หม่อม** **นิราศพระธาตุอินทร์แขวน** โดย ธนศ เวศร์ภาคา บรรณาธิการ เป็นต้น

บทวิจารณ์ภาพยนตร์ เช่น **ศิลปะแขนงที่ห้า** **เพื่อวัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์ภาพยนตร์** ของ บุญรักษ์ บุญยะเขตมาลา **พันธ์จันทกตฤทัย** **รักและรัก...ร้อน!** และ **รักอ้วน...อ้วน** ของ "อีแรง" **หนังบู๊มระดูด** ของ กิตติศักดิ์ สุวรรณโกสิน **จอมยุทธอับด้าย** ของ "นรา" **หนังโรมัน** ของ นันทขว้าง สิริสุนทร **เนียนง (ผู้คในหนัง)** ของ นิวัติ กองเพียร **วิจารณ์หนังทัศนะใหม่ เล่ม ๑-๒** ของ กาญจนา แก้วเทพ **อินทวนฝรั่ง...หนังมอญระแห** ของ ศิทธิรักษ์ คุณาพิทักษ์

บทวิจารณ์ละครโทรทัศน์ เช่น **มหาพิชัย เล่ม ๑-๒** ของ กาญจนา แก้วเทพ **รชวรรณคดีในสื่อละคร** ของ พินิจ หุตะจินดา ฯลฯ

บทวิจารณ์งานศิลปะ เช่น **ศิลปะพรรณน : วรรณคดีวิจารณ์และทรรศนะทางศิลปะ** ของ **วิบูลย์ ตั้งเจริญ**

บทวิจารณ์ดนตรี เช่น เพราะรักจึงฉกักรเข้ามาเล่น ของ คร. เจตนา นาควัชระ

ตัวอย่างเพื่อศึกษา บทวิจารณ์นวนิยายเรื่อง ไฟพรางเทียน ัญญาเดือนของการฉีกฉีกฉีก
วัฒนธรรม โดย รินฤทัย สัจพันธ์ ศิพิมพ์ในมาตุภูมิรายสัปดาห์

รวมเรื่องสั้นชุดล่าสุดของนักเขียนซีไรต์ ๒๕๓๔

โพธิ์รังเทียม

มาลา คำจันทร์

อมรินทร์

ไฟพรางเทียน

สัญญาณเตื่อนของการกลืนกลายวัฒนธรรม

งานประพันธ์ของ *มาลา คำจันทร์* มักจะเป็นเรื่องราวที่แสดงสีสันวัฒนธรรมของชนชาวเหนือ แม้ในตัวเรื่องจะไม่ได้ระบุฉากสถานที่ของท้องเรื่องโดยชัดเจน แต่ผู้อ่านก็สามารถจินตนาการถึงภูมิประเทศและรับรู้บรรยากาศของท้องถิ่นได้จากภาษาถิ่นเหนือที่ผู้เขียนใช้ในการพรรณนาและใช้ในบทสนทนาของตัวละครโดยตลอด แม้ผู้อ่านทั่วไปจะไม่ใช่ชาวเหนือ แต่ก็สามารถเข้าใจคำพูดของตัวละครหรือคำบรรยายของผู้แต่งได้ไม่ยาก เพราะความรับรู้จะคล้อยตามไปกับเรื่องราวทั้งหมด อย่างเช่น “เป็นไตสุเพ็งออกมาหือ ข้าน้อยากกินข้าวพอจะตาย” “ไอ้อ้ายกับไอ้น้องมันขบหัวกัน” “ขบหัวกัน แล้วเป็นไตสุบ่ตีมัน” “ตีแล้ว แล้วข้าก็ออกมาหนีแหละ” (*วันล้างใจ*) ถ้าจะไม่เข้าใจคำว่า ขบหัว ซึ่งเป็นภาษาถิ่นเหนือมาก่อน เพราะเมื่อใช้คำนี้ในภาษากลางจะมีความหมายไปอีกอย่างหนึ่ง แต่เมื่ออ่านบทสนทนาโต้ตอบของตัวละครทั้งสองแล้ว ผู้อ่านก็สามารถเข้าใจความหมายได้ ทำนองเดียวกับคำพูดของพระหนุ่มที่ว่า “ตุ๊ปู้ ตุ๊ปู้ ขออาราธนา นิมิตต์ตีนเทอะ ข้าเจ้าจะออกคุมบาตรแล้ว” (*ตุ๊ปู้*) ผู้อ่านก็สามารถเข้าใจได้ แม้จะใช้ภาษาที่ต่างจากภาษาภาคกลาง

แม้ผลงานของ *มาลา คำจันทร์* จะแสดงภาพชีวิตวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่ผู้แต่งมีความคุ้นชินมากที่สุดก็ตาม แต่ภาพชีวิตของผู้คนและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่กำลังรุกราน กลืนกลาย จากวัฒนธรรมส่วนกลางและอิทธิพลตะวันตกซึ่งเน้นความ

เจริญทางวัตถุและความสะดวกสบายของเทคโนโลยี เป็นเสมือนสัญญาณอันตรายที่เตือนให้เราตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลง แม้ผู้เขียนจะไม่ได้ชี้ชัดว่าความเปลี่ยนแปลงนั้นนำไปสู่สิ่งที่ดีกว่าหรือไม่ แต่น้ำเสียงอาลัยต่อการสูญเสียชีวิตวัฒนธรรมเดิม... หากว่าจะต้องถึงกาลสูญเสียชีวิต...ก็แฝงไว้ให้ผู้อ่านจับได้ชัดเจน

ไฟพรางเทียน ซึ่งเป็นเรื่องสั้นเรื่องหนึ่งในรวมเรื่องสั้นชุด*ไฟพรางเทียน* เป็นเรื่องที่แสดงแนวความคิดตั้งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ปู่รอเล่าข่าวของหงส์หินให้หลานฟัง หลานซึ่งเดิมชอบนอนกับปู่ทุกคืน แต่ “เดี๋ยวนี้คืนวันศุกร์วันเสาร์ชอบตามพ่อมันไปดูทีวีบ้านพ่อหลวง วันอาทิตย์ถึงพุดหัสฯ มานอนกับปู่” อิทธิพลจากทีวีทำให้หลานชักใช้ไล่เสียงบังคับให้ปู่เล่าเรื่องปิ่นเลเซอร์ เรื่องหุ่นยนต์เจ้าจักรวาล เมื่อถูกบังคับให้เล่าเรื่องที่ปู่ไม่รู้ ปู่จึงเล่าเรื่อง “หุ่นพยนต์ เสกหญ้าเป็นหุ่นสู้รบกัน” แต่หลานก็ไม่อยากฟัง ปู่อยากเล่าข่าวของหงส์หินให้หลานฟัง เหมือนอย่างที่พ่อของปู่เคยเล่าให้ฟังก่อนนอน แต่หลานอยากดูทีวี แม้จะคิดสินบนก็เอาไม่อยู่ “ห้าบาทได้บาทเดียวก่อน ถ้ามีมาฟังเจ้าหงส์หิน อีปู่จะให้เงินเต็มห้าบาท” (*ไฟพรางเทียน*) ปู่จึงได้แต่อ่านเจ้าหงส์หินให้เมียเฒ่าฟังกันลำพัง ๒ คน

ไฟฟ้าเป็นสัญลักษณ์ของวัฒนธรรมเมืองอย่างแรกที่เข้ามาในหมู่บ้านนี้ ในขณะที่แสงใต้ แสงโคม รูปนกหัสติลิงค์ตามจารีตโบราณก็มีผู้แย้งว่าคร่ำครึ ควรทำเป็นมณฑปพระเมรุดีกว่า เพราะทันสมัยเป็นของใหม่งามเก๋ ฝ่ายหัวเก่าก็มีเหตุผลว่า “...อันนี้เป็นของเก่าเมืองเราควรรักษาไว้ อันว่ามณฑปพระเมรุเป็นของไทยได้บ่มแก่นเมืองเรา บัควรรเอาโรคท่านมาเป็นโรคตัว ผีคนเฒ่าจะอำปากให้ในหลุม” (*มรดกกรรมของหลวงพ่อ*) ฝ่ายคนหัวใหม่ก็ได้ว่า ปราสาทรูปนกหัสติลิงค์นั้น “...โบราณเป็นไดโนเสาร์เต่าพันปี...เรอรัล้าสมัยไม่มีเทสต์” ในขณะที่มณฑปพระเมรุ นั้น “งามหน้างามตาบ้านเรา จะเป็นที่อวดอ้างว่า บ้านนอกคอกนาเจริญก้าวหน้าพัฒนาไฮเทสต์”

ความคิดที่จะไม่ยอมรับการรุกรานของวัฒนธรรมจากส่วนกลางยังปรากฏในเรื่อง *แข่งโคม* เมื่อนายอำเภอสั่งการมาถึงหมู่บ้านให้รื้อฟื้นประเพณีแข่งโคมเพื่อรักษาประเพณีวัฒนธรรมไทยที่กำลังจะตายเพราะถูกรุกรานด้วยวัฒนธรรมตะวันตก (*แข่งโคม*) ชาวบ้านแยกเป็น ๒ กลุ่ม มีความเห็นแตกต่างกัน กลุ่มหนุ่มเสนอ

ประกวดกระทงและนางนพมาศ กลุ่มเผ่ามีความเห็นคัดค้านว่า “แต่กว่ายี่เพ็งกับ ลิบสองเพ็ญบ่แม่นอันเดียวกัน...จุดหมายปลายทางก็บ่เหมือนกัน ยี่เพ็งบ้านเราพึ่ง เทศน์มหาชาติคาถาพันเพื่อสะสมบุญไปพบพระศรีอหะลิยะเมตไต อันว่าลอยกระทง ลงดลิ่ง บ่แม่นริตรอยเมืองเรา บ่ควรเอาอย่างท่านแล้วละของตัว” (แข่งโคม) เมื่อ พ่อหลวงเสนอให้แข่งบอกไฟดอกบอกไฟดาว ซึ่งกลุ่มเผ่าสนับสนุน กลุ่มหนุ่มก็ คัดค้านให้แปลงเป็นแข่งตะบันไฟตะไลเพลิง หรือพลุแสงพลุสี ซึ่งในที่สุดพ่อหลวง ระวังความขัดแย้งโดยการตัดสินใจให้แข่งโคมลอย มีเดิมพันเป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท ให้แก่โคมที่ลอยได้สูงที่สุด อยู่นานที่สุด กลุ่มเผ่าทำโคมลอยนาคราช สุตรลับจาก วัดฝายหิน กลุ่มหนุ่มทำสตาร์วอร์บอลลูนฝรั่ง แต่ในที่สุดก็ไม่ได้ชนะทั้งคู่ ตูเจ้า คัดสินให้เอาเงินเดิมพันถวายวัดเป็นพุทธบูชาและไล่ดอนชาวบ้านทุกกลุ่มเข้าวิหาร ไหว้พระฟังเทศน์

เมื่ออ่านรวมเรื่องสั้นชุด *ไฟพร่างเทียน* จะพบว่าแม่ มาลา คำจันทร์ จะเตือน ให้เราตระหนักถึงการหลังไหลของวัฒนธรรมเมืองเข้าไปสู่วัฒนธรรมท้องถิ่น โดย ผ่านเข้ามาทางถนน ไฟฟ้า โทรทัศน์ และระบบการศึกษา แต่มาลา ก็พยายามบอก ว่าเราคงยังไม่ถึงกับต้องตระหนักตกใจในอิทธิพลของวัฒนธรรมเมืองให้มากนัก เพราะพื้นฐานที่แข็งแกร่งของวัฒนธรรมพื้นบ้านยังมีมากพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของพระต่อชุมชน แม้ว่าวัฒนธรรมสมัยใหม่จะไหลเลยเข้าไปในวัด ทำให้ภาพ ลักษณ์ของพระเณรหมองมัวไปบ้างอย่างไรในเรื่อง *ตุ๊* พระหนุ่มเณรน้อยเด็กวัดล้วน ขลุกอยู่หน้าจอทีวี ดูคอนเสิร์ตเดิน ๆ ร้อง ๆ ส่วนพระเฒ่าซึ่งปฏิบัติธรรมแก่กล้าก็ ยิ่งกังวลอยู่กับเวลาบ่าย ๓ โมง เพราะ “ติด” “มวยดี ๗ สี” ขนาดดูแล้วมีอารมณ์ ร่วม “...ท่านผู้เฒ่านั่งคั่นนั่งเชียร์เสียงลั่น สนุกม่วนกันสุดขีด ระวังยับยังไม่ได้อีก เลยวัดสอกเหวี่ยงหมัด กำหมัดคนเฒ่าโดนปากครึ่งจุมูกพระหนุ่มจนดาวทองขึ้น ระยิบระยับ” แต่ถึงอย่างไรพระสงฆ์และพุทธศาสนาก็ยังมีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิต ของชาวบ้าน เป็นศูนย์รวมแห่งความศรัทธาเชื่อมั่น แม้ชาวบ้านส่วนใหญ่จะเชื่อ กระจ่มากกว่าแก่น หากตราบใดที่ศาสนายังเป็นสถาบันแห่งวัฒนธรรมที่แข็งแกร่ง แสงเทียนเป็นสัญลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น “เริ่มแรกก็มีไม่ถึง ๑๐ บ้านที่พาด สายให้ไฟใต้สุเรือน อยู่ต่อมาแสงไฟฟ้าก็ขับไล่แสงโคมไปเรื่อย ๆ” ข้อความตรงนี้มี

ความหมายแฝงถึงความเปลี่ยนแปลงที่คืบคลานเข้าสู่สังคมท้องถิ่นแห่งนี้ ความเปลี่ยนแปลงนี้กระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชน แม้กระทั่งชีวิตเล็ก ๆ อย่างชีวิตสัตว์ “หลอดไฟที่เพดานมีแมลงบินตอม ตึกแกต้วยเกาะนั่งคอยฉกกิน แต่ก่อนแต่เดิมมาตุ๊กแกไม่ค่อยขึ้นบ้าน ด้วยว่าโคมไฟเคลื่อนที่ไม่อยู่นิ่ง แต่เดี๋ยวนี้หลอดไฟประดิษฐ์ที่ แมลงมา ตึกแกก็มา” ความเปลี่ยนแปลงนี้จึงน่าจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในชุมชนด้วย ที่มีผลกระทบถึงตัวผู้เฒ่าก็คือ โทรทัศน์ที่ตามเข้ามาในหมู่บ้านหลังจากไฟไปถึง เริ่มจากมีโทรทัศน์ที่บ้านหนึ่ง ขยายไปสู่บ้านหลังอื่นๆ โทรทัศน์ดึงเอาหลานรักที่เคยนอนฟังปู่เล่านิทานโบราณจนหลับ ให้ไปเฝ้าหน้าจอการ์ตูนญี่ปุ่นแทน กระนั้นผู้เฒ่าก็ยังมีความสุขดั่งเดิมท่ามกลางเรื่องเก่าๆ และชีวิตในอดีต แม้จะหมดโอกาสถ่ายทอดความงดงามของวรรณกรรมโบราณให้เป็นมรดกแก่ลูกหลานเหมือนดังที่คนได้รับมรดกตกทอดมา *มาลา คำจันทร์* เหมือนจะแฝงความคิดให้เราตระหนักว่าความเปลี่ยนแปลงที่เรียกกันว่าความเจริญหรือความทันสมัยกำลังเข้ามากลืนกินวัฒนธรรมเดิมไปอย่างเงียบๆ และแทบไม่รู้สึกรู้สียง เหมือนอย่างแสงไฟนีออนที่สว่างจ้าจนพร่างแสงเทียน แม้เทียนจะดับไปแล้วก็ไม่รู้สึกตัว

ความขัดแย้งระหว่างสิ่งใหม่กับสิ่งเก่าเป็นเรื่องราวที่สะท้อนไว้ในเรื่องสั้นของ *มาลา คำจันทร์* อีกหลายเรื่อง อย่างเช่น ในเรื่อง *มรดกกรรมของหลวงพ่* ซึ่งผู้เขียนให้ภาพของชาวบ้านที่ซุกมุนกับเรื่องไม่เป็นเรื่องมากกว่าจะอยากรู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุแห่งความตายของหลวงพ่ อย่างเช่นต่างแข่งกันเล่าถึงความดีของคนที่เคยนำภัตตาหารมาถวายหลวงพ่ บ้างถือโอกาสใช้ประโยชน์จากการตายของหลวงพ่โดยแอบเอาเงินเหรียญใส่มือศพเพื่อฝากไปติดสินบนตามใต้ทุกข์สุขของญาติพี่น้องจากยมบาล เมื่อมีคนตั้งข้อสังเกตเรื่องสาเหตุการตาย ต่างคนต่างก็แตกกันไปต่าง ๆ นานา ทั้งโดนผีกระทำให้โดนยาสั่งหัวใจวาย แต่ที่ร้ายก็คือคิดแบบนักวิชาการว่าล้มเหลวทางเพศ โดยไม่มีใครคิดเลยว่าอาการท้องร่วง อาเจียน “ล้มตึงดินพรวด ๆ เป็นปลาโดนทุบหัว มีขี้ออกกัน มีรากออกปาก” จะมีความสัมพันธ์อย่างไรหรือไม่กับคำกล่าวของชาวบ้านคนหนึ่งที่ว่า “...ไม่น่าเลยหลวงพ่ เห็นกันอยู่หลัก ๆ แต่บายแท้ ๆ ข้านี้รู้ดีว่าท่านถือเคร่งไม่ฉันทวิกาล แดงโมข้าลูกสุกกามเท่ากระบุงเลยเอามาถวาย ฉันทแล้วหลวงพ่อยังวายธาสัพพีเสียงไส...” และสัมพันธ์หรือไม่กับ

คำแนะนำที่ชาวบ้านช่วยกันให้แก่เพื่อนร่วมอาชีพปลูกแตงโมว่า “พ่นยาให้หนัก
แรงปุ๋ยให้มาก หัวเขื่อน้ำหวานอัดเข้าไป ๒ เท่า...หลวงพ่อเคยบอกกู ท่านว่าเป็น
เข็มน้ำใหม่ กูทดลองแล้ว ได้ผลดีแท้ แตงสุกแก่งามใหญ่เท่ากระบุง” อย่างไรก็ตาม
ผู้แต่งไม่ได้ชี้ชัดให้เห็นผลร้ายของการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำเกษตรกรรมซึ่งพึงพา
สารเคมีมากกว่าวิถีธรรมชาติ ส่วนที่แสดงความขัดแย้งชัดเจนจึงปรากฏในเรื่องของ
ความเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยมและวัฒนธรรม ชาวบ้านคิดถึงเรื่องการทำปราสาทใส่
ศพหลวงพ่อ (ทั้งๆ ที่ขณะนั้นยังไม่มีใครคิดแม้แต่เรื่องโลงใส่ศพ) ที่จะทำเป็น ก็
เห็นจะวางใจได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่แข็งแรงพอจะป้องกันวัฒนธรรมงดงามของชุมชน
เอาไว้ได้ และหากว่าวัฒนธรรมพื้นบ้านจะถูกกลืนหายไปตามธรรมดาโลก การ
ประสานวัฒนธรรมใหม่แก่โดยรักษาของเก่าไว้ได้ด้วยเห็นจะเป็นทางออกที่งดงาม
ที่สุด

๑. บทความสารบันเทิง หรืออาจเรียกว่าบทความหรรษาคดี เป็นบทความที่มักมีเนื้อหาเป็นเชิงเล่าประสบการณ์ส่วนตัว แควควงของเพื่อนฝูงหรือผู้เกี่ยวข้อง โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนานแก่ผู้อ่าน บทความเช่นนี้จึงมักแสดงอารมณ์ขัน ด้วยถ้อยคำหยอกเย้า ก้อเลียน ประชด เลียดลี ฯลฯ ทั้งล้อเลียนตนเองและบุคคลใกล้ชิด นักเขียนบทความแนวนี้ที่มีชื่อเสียงโด่งดังมากในอดีตและยังคงเขียนอยู่ในปัจจุบัน คือ วิชาศ มณีวัต มีผลงานหลายเล่มเช่น **ตายอม-แดงแดง รอรางตายรอบเมือง ช่วย หลุดกรุงเทพฯ หน้อยเออะคะจะฉง สนุกกับแพรว วิชาศ มณีวัตพูด เป็นต้น**

ในปัจจุบัน สังเกตได้ว่าผู้เขียนบทความแนวนี้มักเป็นบุคคลสาธารณะ มีผู้รู้จักทั่วไป เช่น คารา นักร้อง พิธีกร คี.เจ. ฯลฯ บทความประเภทนี้จึงยิ่งได้รับความนิยมมากขึ้น เพราะผู้อ่านรู้สึกใกล้ชิดกับตัวผู้เขียน บทความประเภทนี้แม้จะมุ่งในแง่อ่านเพลินเป็นหลัก แต่ผู้อ่านก็ได้รับข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ ไม่มากก็น้อย นักเขียนเหล่านี้จะมีคอลัมน์ประจำในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร ตัวอย่างเช่น คอลัมน์ “THINKING OUT LOUD” ของ ป๊อบ อารียา ในแพรว คอลัมน์ “โค้ง” ด้านหน้า ภายด้านหลัง ของ อรรถชัย อนันตเมฆ ในมติชน ฉบับอาทิตย์สุขสันต์ คอลัมน์ “คนนอกหักพักบ้านนี้” ของ ศักดิ์สิทธิ์ แห่งทอง ในแพรวสุดสัปดาห์ คอลัมน์ “ลูกอีช่างคิด ของ วัชระ ปานเอี่ยม ในมติชน ฉบับอาทิตย์สุขสันต์ ฯลฯ

บทความเหล่านี้ เมื่อรวมเล่มมักจะขายดี เพราะผู้อ่านนิยมชมชอบในตัวผู้เขียน เช่น ผลงานของ อุดม แต้พานิช ซึ่งมีหลายเล่ม เช่น **โทษฐานที่รู้ลึกกัน รวมมิตรแต่พานิช ฯลฯ** ผลงานของอารียา สิริโสภา ได้แก่ **กู่กู่กู่กู่ ทวนคป๊อบ และ THINKING OUT LOUD** ผลงานของสมพล ปิยะพงศ์ศิริ ได้แก่ **เรื่องของตะมะ เล่มที่ ๑ และเรื่องของตะมะ (ระลอกสอง)** ผลงานของนักเขียน ๓ คนที่กล่าวมา มีสถิติยอดขายสูงมากกว่าแสนเล่ม หรือเกือบแสนเล่มทั้งนั้น นอกจากนี้ยังมีผลงานของ “อีแฉ่ง” (ยิ่งศักดิ์ ใจสุวรรณ) ในชุด “บันทึกลอด” ซึ่งมี ๑๒ เล่ม ชุด “คำสารภาพของนักเขียน” ๔ เล่ม เป็นต้น ผลงานของสรจักร ศิริบริรักษ์ เช่น **เล่าสู่กันฟัง เล่ม ๑-๒ เก็บหม่นเล่า เหนมาฝาก** ผลงานของควงหทัย ศรีรักษา ทิพย์ เช่น **ไม่ร้ายไม่ใช่หญิง คีจะพาไม่ร้ายซักหน่อย มีตัวเฉยทีลีโหมหนอ ไม่ต้องห่วงงั้น ฯลฯ และ เหนหลังอ่าน ของเพลงคาบแม่น้ำร้อยสาย ด้วยรักแถมรำคาญ ของสมรุ่ย เจตนาที่น่าสนุก เป็นต้น**

ตัวอย่างบทความสารบันเทิงเพื่อศึกษา

๑. บทความชื่อ “งานศพและพวงดอกไม้” แปลโดย รศ. ดร. รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ จากบทความชื่อ FUNERALS AND FLOWERS แต่งโดย อารียา สิริโสภา ลงในคอลัมน์ **กู่กู่-กู่กู่** หนังสือ **ผู้หญิงวันนี้**

๒. บทความชื่อ “วันแต่คำอ้อม” ของ อรรถชัย อนันตเมฆ ในคอลัมน์ “โค้ง” ด้านหน้า ภายด้านหลัง ในมติชนรายวัน ฉบับอาทิตย์สุขสันต์ อาทิตย์ที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๖๔๓

๓. บทความชื่อ “สร้างเอกฉันทไทย ร่วมมือ ร่วมใจ ช่วยให้อรตถิ” ของ วัชระ ปาน
เอี่ยม ในคอลัมน์ ลูกอีซ่างกิด ในมติชนรายวัน ฉบับอาทิตย์สุขสันต์ อาทิตย์ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓

งานศพและ
พวงดอกไม้

Funerals and Flowers

แปลและเรียบเรียง : รศ. ศรวิมลรัตน์ สัจจพันธุ์ ภาพประกอบ : พายุศ วัฒนศิริไทย

พูดถึงงานศพ เราทุกคน
ต้องเคยไปงานศพใครสักคน (แน่นอนว่า
เป็นงานศพของคนอื่น เพราะ
หากเป็นงานศพของตัวเอง คุณคง
ไม่มีโอกาสได้อ่านคอลัมน์นี้--ฮา)

บางคนก็มีโอกาสไปงานศพมาแล้วหลาย
ครั้ง ขึ้นอยู่กับว่าคุณมีเพื่อนหรือมีญาติ หรือมีทั้ง
เพื่อนและญาติมากขนาดไหน

ไม่ช้าไม่นานเมื่อเวลาของเรามาถึง หลัง
จากเราสุดลมหายใจเฮือกสุดท้าย เพื่อนฝูงและญาติๆ
หลังน้ำตาอาบโบทหน้า แล้วร่างของคุณก็ถูกนำใส่โลง
ไม้ซากร่างของคุณก็จะถูกเผาหรือฝังตามความเชื่อ
ทางศาสนาของแต่ละคน ในงานศพจะมีนักบวชใน
นิกายศาสนาจำนวนหนึ่งสวดมนต์พรณนาถึงวงจร
ชีวิตและความตาย แขนงที่มาร่วมงานศพแต่งกาย
ด้วยเสื้อผ้าสีดำและขาวตามธรรมเนียม นั่งบนเก้าอี้
อะลูมิเนียมพับได้ ฟังพระสวดเป็นชั่วโมง พยายาม
บังคับตัวเองไม่ให้วางโดยขยับกันไปทางซ้ายที่ขวาที่
ก่อนจะหลับ และเมื่อการสวดมนต์เสร็จสิ้นลงแล้ว
ข้าวต้มหรือแซนด์วิชชิ้นเล็กๆพร้อมกาแฟใส่ครีม
และน้ำตาลเรียบร้อยก็ถูกนำมาเสิร์ฟให้บรรดาแขก
ที่มาร่วมงาน

เคยไปงานศพมาแล้วใช้ไหมล่ะคะ

ป๊อปพนันคิดว่าตอนอยู่ที่งานศพ คุณจะเริ่ม
มองไปรอบๆห้องแบบเดียวกับที่ป๊อปทำ บางทีก็ไม่
ใช่ว่าอยาก رؤอยากเห็น บางทีก็ไม่ใช่ว่าเบื่อ บางทีเป็น
เพราะว่ามี "สิ่งนี้" อยู่ทุกหนทุกแห่งจนคุณต้องเป็น
คนตาบอดถึงจะมองไม่เห็น คุณจะเริ่มมองดูและอ่าน
ชื่อต่างๆที่อยู่บนผนังศาลาสวดศพ สิ่งที่ถูกแขวนไว้
รอบห้องคือนามบัตรที่ทำขึ้นเฉพาะเป็นการส่วนตัว
บางอันก็อร่ามแวววาว บางอันเป็นภาษาอังกฤษ แต่
ส่วนมากเป็นภาษาไทย ปกติจะเป็นตัวอักษรสีขาว
เขียนบนแถบผ้าสีดำชั้นยาว ห้อมล้อมด้วยดอกไม้

อย่างที่เรารู้จักว่า 'พวงหรีด' นั้นเป็นวิธีแสดงความ
นับถือต่อผู้ที่ยังอยู่ ไซ้ตะ ผู้ที่ยังอยู่ อย่างญาติๆ เพื่อนฝูง
สมัครพรรคพวก และแขกที่ไปร่วมงานศพแบบป๊อป
เพราะว่าแขกเกียรติยศของงานสิ้นลมหายใจไปแล้ว จำ
ได้ไหมคะ เขาหรือเธอไม่ได้สนใจเรื่องพวงหรีดหรือ
สนใจว่าใครเป็นคนส่งมันมาหรอกคะ นั่นทำให้ป๊อปเริ่ม
คิดถึงประเพณีอันแปลกประหลาดของเรา

พวงหรีดดอกไม้ที่กำลังเหี่ยวแห้งเฉาตายเป็น
ภาพน่าเศร้ามากในสายตาของป๊อป บางทีอาจจะเป็น
เพราะเราทุกคนต่างกำลังอยู่ในยุคที่สังคมไทยกำลังตก
อยู่ใต้อิทธิพลของ IMF บางทีอาจจะเพราะป๊อป
คิดว่าน่าจะใช้เงินให้เป็นประโยชน์ได้ดีกว่านี้

ลองคิดถึงกุสึคะ ดอกกุหลาบ ดอกเดซี่ ดอกทิวลิป
ดอกคริสชานีมีม ดอกคาร์เนชั่น ฯลฯ ล้วนแต่เป็นดอกไม้
สั่งจากเมืองนอกทั้งนั้น ส่วนมากสั่งมาจากประเทศ
เนเธอร์แลนด์ ซึ่งเป็นศูนย์กลางส่งออกดอกไม้ไปทั่วโลก
ลองคิดถึงปุ๋ยจำนวนมหาศาลที่เขาใส่บำรุงดอกไม้เหล่านี้
ก้านดอกไม้เหล่านี้ยาวอ้วนขนาดเศษหนึ่งส่วนสี่นิ้ว สี
ของดอกกุหลาบแดง ก็ไม่ใช่สีแดงธรรมดาๆแต่เป็นสี
แดงเข้มดั่งเลือด และนุ่มหนาราวกำมะหยี่ ไม่มีแมลงกัด
ให้เว้าแหว่ง ไม่มีก๊อกลีบเล็กจุกจุก และไม่มีตำหนิเลยแม้
แต่น้อย ดอกไม้เหล่านี้เป็นดอกไม้ที่ถูกกระตุ้นให้โตเกิน
ขนาด มันได้รับการบำรุงเลี้ยงดูดีกว่าประชาชนใน
ประเทศโลกที่สามเสียด้วยซ้ำ จริงๆนะคะ ลองคิดถึงกุสึคะ
ป๊อปกำลังจะเริ่มตันบอกคุณผู้อ่านว่าปุ๋ยและยาฆ่าแมลง
เหล่านี้ได้ไหลลงไปในแม่น้ำลำธารและเป็นการฆ่าปลา
ตัวใหญ่ที่กินปลาเล็กและยังฆ่านก นาก กวาง หมู และ
ในที่สุด สักวันหนึ่งก็อาจจะฆ่าพวกเราด้วย

ในภาวะของการใช้ชีวิตในยุค IMF ที่ดูเหมือน
ว่าเราต้องกอดคอร่วมหัวจมท้ายด้วยกันตอนนี้ แน่แน่นอน
ที่เดียวว่าการซื้อดอกไม้ นอกเป็นสิ่งที่ไม่สามารถลดส่วน
ใหญ่ไม่ควรกระทำ เพราะตอนนี้เรากำลังโหมขนานรณรงค์
ให้ใช้ของไทยกันอยู่ คนส่วนมาก(รวมทั้งป๊อปด้วย) มัก
คิดว่า "ไม่เป็นไรนา แค่ดอกไม้ชนิดเดียว จะทำลาย
เศรษฐกิจไทยสักแค่ไหนกัน" แต่ถ้าคุณสละเวลามา

คำนวณค่าใช้จ่ายในการส่งดอกไม้ให้ใครๆก็จะเป็นเงินมหาศาลเชียวนะ และนอกจากนี้ในบรรดาส่งของต่างๆ ดอกไม้ นับเป็นสินค้าที่ไร้ประโยชน์มากที่สุด ป๊อบหมายความว่า คุณกินมันไม่ได้ คุณเก็บเอาไว้เหมือนทองหุ้หรือธนบัตร ซึ่งจะได้รับเงินคืนในจำนวนที่สูงมากกว่าเดิมก็ไม่ได้ แต่ไม่เกินสามวันดอกไม้ก็เหี่ยวแห้งเหี่ยวตาย ต้องโยนลงถังขยะไป แถมนบางครั้งเมื่อเราเอาไปเผารวมกับใบไม้ที่กวาดทิ้ง ยิ่งก่อให้เกิดมลพิษในอากาศเสียอีกนะ

เราลองมาคำนวณราคาดอกไม้ที่ใช้ในงานศพกันดู พวงหรีดพวงหนึ่งราคาราวๆ 500 บาทจนถึง 2,500 บาท ที่ถูกกว่านี้ก็ยังมี และที่แพงกว่านี้ก็ยังมี แต่เฉลี่ยแล้วก็ตกประมาณอันละ 1,000 บาท(จะได้อะไรบ้างไม่ต้องคำนวณตัวเลขมากไป) งานศพบางงานได้รับพวงหรีด 10 พวง บางงานได้รับเป็น 1,000 พวง ขึ้นอยู่กับว่าผู้ตายและครอบครัวของเขาหรือของเขามีอำนาจวาสนาและทรงอิทธิพลมากขนาดไหน นอกจากนี้ถ้าตั้งศพที่วัดที่มีชื่อเสียงก็ดูเหมือนว่าจะได้รับพวงหรีดมากขึ้นด้วย ป๊อบว่าตัวเลขเฉลี่ยจะอยู่ในราว 200 พวง ลองเอา 1,000 บาทคูณ 200 พวง ก็จะเป็นเงินราว 200,000 บาทต่องานศพระดับมาตรฐานหนึ่งงาน แต่ในกรุงเทพฯ แห่งเดียวมีวัดป่าเข้าไป 200 วัด แต่ละวัดมีศาลา 2-4 ศาลา คิดเฉลี่ยเอาแต่ตั้งศพวัดละ 2 ศาลา จำนวน 200 วัด ก็ป่าเข้าไป 400 งาน งานศพ 400 งาน งานละ 200,000 บาทก็เป็นเงินถึง 80,000,000 บาท พวงหรีดพวงหนึ่งมีอายุแค่ 1 สัปดาห์ ปีหนึ่งมี 52 สัปดาห์ ช่วง 52 สัปดาห์จึงมีเงินสูญไปถึง 80,000,000 บาท นี่ไม่ใช่การคาดการณ์ที่สมบูรณ์นัก แต่ถ้าคุณลองสละเวลาบวกเลขดูให้แน่นอนจะพบว่า เป็นตัวเลขจำนวนมหาศาล แล้วเนื่องจากเรากำลังรณรงค์ทำโครงการไทยช่วยไทย มันจะไม่ดีกว่าหรือคะ ถ้าจะเอาเงินก้อนนี้ไปลงทุนเรื่องอื่นๆแทนที่จะนำมาซื้อดอกไม้ดอกซึ่งจะเหี่ยวแห้งภายใน 2-3 วัน ...นี่เรากำลังคุยกันเรื่องมองเห็นตัวเงินลอยลี้บไปอย่างน่าเสียดายนะคะ

หลังจากเขียนคอลัมน์นี้จบแล้ว คนขายดอกไม้

ในกรุงเทพฯ คงจะอยากเอาก่อนอิฐขว้างหัวป๊อบให้ตาย นี่ขนาดป๊อบยังไม่ได้คำนวณราคาดอกไม้ที่ส่งไปให้คุณแม่คนใหม่ในโรงพยาบาล ให้คนไข้ ให้บัณฑิตใหม่ ให้วันเกิด วันครบรอบแต่งงาน วันแต่งงาน วันแม่ วันวาเลนไทน์ วันเปิดห้างสรรพสินค้า เนื่องในโอกาสที่ได้งานใหม่ดีกว่าเดิม หรือดอกไม้ที่นำมาให้นางสาวไทยคนใหม่เสียดายช้านะเนี่ย สาบานได้เลยว่า ถ้าป๊อบได้รับเงินแทนที่จะเป็นช่อดอกไม้ เวลาที่ป๊อบไปทำงานปรากฏตัว ป๊อบจะมีเงินจ่ายค่าเล่าเรียนเอาปริญญาบัตรมาดูเล่นอีกไปได้เลย และในช่วงเวลาเช่นขณะที่เรากำลังต่อสู้กับภาวะเงินเฟ้อและการตกงานอยู่นี้ ธนบัตรแข็งๆเย็นชืดน่าจะทำให้พึงพอใจว่าช่อดอกไม้สวยๆเป็นไหนๆ

ป๊อบรู้ค่ะ ป๊อบรู้ ว่าไม่ใช่ธรรมเนียมมารยาทแบบไทยๆที่จะมาบอกกล่าวกันว่า...เวลาเชิญไปแทนที่จะให้ช่อดอกไม้ เราอยากได้เงินสดมากกว่านะคะ...แต่พนันกันได้คะว่านั่นแหละคือสิ่งที่เราต้องการ แต่ก็อีกนั่นแหละ พวกเราคนไทยได้รับการอบรมมาว่าไม่ให้พูดให้บอกสิ่งที่เราต้องการอย่างตรงไปตรงมา นั่นเป็นมารยาทอันดีงามของพวกเราส่วนหนึ่ง

ดังนั้น สงสัยว่าป๊อบต้องขอบอกเสียตั้งแต่ ป๊อบยังมีชีวิตอยู่ เพราะเมื่อป๊อบตายไปแล้ว มารยาทก็ไม่ใช่เรื่องสำคัญอีกต่อไป ขอร้องเถิดนะคะ กรุณาอย่าส่งดอกไม้ไปงานศพของป๊อบเลยคะ กรุณาบริจาคเงินให้องค์การยูนิเซฟ โครงการวิจัยโรคเอดส์ หรือทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนในชนบท ดีกว่าอะไรก็ได้คะ ยกเว้นดอกไม้...

(หลังจากเขียนคอลัมน์นี้แล้ว ป๊อบก็ถูกฆ่าตายโดยกระถางต้นกระบองเพชรหนัก 20 กิโลจากร้านดอกไม้แห่งหนึ่งตกใส่หัว)

ใครๆ ก็รู้จักรถติดทำให้เครียด ไม่มีใครชอบ ยกเว้นเด็กชายพวงมาลัย หลายคนต้องเดินทาง ไปโรงเรียน ไปทำงาน ไปขายของ ไปงานศพ งานแต่งงาน ฯลฯ คนที่ต้องมีอาชีพที่ขับรถรับจ้าง จะเครียดที่ไม่ได้กลับบ้านทุกวัน

บางคนบอกภรรยาและลูกกับรถติด ทุกวันต้องเจอ ก็เลยยกวิทยุมาฟังให้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตไปเลย แต่มีคนตั้งคำถามว่า ต้องจ่าย ต้องสืบพันธุ์ ต้องนอน ก็ติดกับติดได้อย่างนี้ ลดภาระเห็นเลือดในหมอนแดงเพราะเครียดได้เยอะเลย

ไหนๆ เราต้องเจอมันทุกวันอย่างนี้เราไม่ควรจะทนกับสิ่งเหล่านี้ให้มีคนกลายเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไปซะเลย แล้วหาทางสนุกกับมันเหมือนกันที่เราสนุกกับสงครามต์ มีใหม่ ลอยกระทง เริ่มมีไฟพะเนียงอะไรก็ตาม นั่น พวกเราสนุกสนานกับประเพณีอยู่แล้วมี

เคย เห็นข่าวรถชิงตำแหน่งประธานสภาด้วยไหมครับ นั่นเป็นเพราะพวกเขาโดยให้กันมันโล่งเกินไป รถติดจะได้ความเร็วทันได้ตามใจชอบ ของอย่างนี้มันต้องติดไฟแดงตามตรับ คือต้องทนจนหน้า ไอ้พวกเรายังตั้งโหดเป็นบ่อ มีบ่อครึ่งจนหน้า ไอ้พวกเรายังตั้งโหดโหดเสียอีกเห็น ติดที่สิ่งเหล่านั้นรถใช้ต้องหน้าคนอื่น เค้าบ่นเยอะเป็นร้อยทั้งร้อย ประทับใจที่จับพวก มันรีบเร็วไม่ได้แน่นอน

ถ้ารถชนทำไม่ไหว ก็ยกให้เป็นหน้าที่ของพวกตำรวจลาทางจราจรประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ รถไฟฟ้าได้เดินบนดิน ถัดมาก็ เราจะพูดกันเรื่องให้หมดสภาพเดิม โดยอ้างถึงความเจริญ ความสะดวกมากมายมหาศาลที่พวกเขาจะได้รับหลังจากพูดเสร็จ แต่จะไม่พูดถึงความเจ็บป่วยต่างๆทางชุด บางทีก็พูดชั่วโมง 4-5 ปี และอ้างว่ายังไม่มา หรือรออีกสักครู่ไป โทษมัน เจ็บแสบเห็นลูกๆ มากมีดูซิ! เอาเป็น "ขออย่าให้ความไม่สะดวก" ไม่ก็เป็นคำขวัญพูดได้ให้ "มันอีกนิด เพื่อชีวิตที่ดีไซ้" หรือได้ไปที่อื่นอย่างเช่น "ข้างหน้ามีรถจอด ไม่ควรเหยียบ" ไปวาง ปล่อยให้ อย่างนี้ก็ได้ผลครับ พอต้องรีบไปใกล้จัง ตำรวจก็ไม่ปล่อย เวลาน่าจะยกกันทำให้รถติดได้ก็เยอะเลย

สร้างเอกลักษณ์ไทย ร่วมมือ ร่วมใจ ช่วยกันรถติด

เริ่ม จะเห็นอะไรบนรถของเราติดกันแล้วใช่ไหมครับ ถ้าถึงเราต้องเจอแล้วจะ ร่วมใจกัน ช่วยกันรถติดนานๆ ชาติได้ พักเลย มีวันนี้จะมีผู้ไม่หวังดีต่อประเทศไทย ชาติทางมาทำให้เราจราจร เสียเอกลักษณ์ของชาติกันหมดเลย

อายุคนเป็นคนที่ช่วย กรณีนี้ยังยั้งที่ดีในภาพที่นำให้รถติด รถมันติดก็เพราะมันไม่เดินนี่สิ มีัย คุณก็อย่าไปรับมันดี จอดไว้ๆๆ กลางถนน

นั่นแหละ เบื่อมันทีไรเอง แต่ก็ยังยั้งกันไปไม่มีเหตุผล ก็อ้างว่า รถเสีย ไฟดับ น้ำมันจืดๆ ยางแบน แชนจ์เสีย เลี้ยวเบี่ยงไปได้อย่างหนึ่ง หรือไม่ก็เอาดีดักเกอร์ "มือใหม่มา ทักจับมือก็" มาจอดให้รอคนอื่น แฉ่ขับเบรคอช้าๆ ควบคุมเลนไว้เพื่อลดความเร็วลง จากนั้นก็คอยยักทำเงาๆ ะๆ หรือระยะไหนคนคนเต็มแล้ว ไม่เอารถตามคนเบรคแล้ว เออได้ๆไม่มีใครกล้าแซงหรือเรียกไปใกล้ๆ คุณแน่นอน เพราะกลัวว่าคุณจะเรียกตามคุณก็รี่ 2 ข้างก่อน แบบนี้คือรถที่ติดตั้งใจจ่อจ้ง

เคยอายุคนเป็นคนที่ช่วยรถติดต้อง
แฉ่ คุณต้องเปลี่ยนวิธีเป็นขับให้ช้าลงเจवनแรงช้าๆ แหกขวา ปัดหน้ารถคนอื่นก็จอดติด

ที่นี้ด้วย

รวมข้อ รถจักร รถบรรทุก รถบัสขนาดใหญ่ทุกประเภท รถเพียงอย่างเดียว อาจจะมีเฉพาะ เจนกลาง หรือขบวนเท่านั้น ถ้าจำเป็นจะต้องจอดก็ให้ขึ้นหัว หรือท้ายขบวนตามกฎไปตรงนั้น หรือท้ายขบวนก็ได้ไม่ไรรถติดบนถนนจะได้เป็นชิ้นขาด ประมาณว่าถ้าอยู่ข้างไม่ไป พอถึงก็ห้ามไปท้ายอะไรทำนองนี้ เท่านั้นที่คิดตามใจ

ส่วนคุณๆ ที่เป็นคนกินถนน เพื่อจะข้ามถนนหน้าๆ เคนช้าๆ ทอดรถอย่างเอียง ทำท่าเงอะงะกลางถนน เหมือนติดดินใจจะวิ่งข้าม แล้ววิ่งกลับลง 2 วินาที ถอยกลับลงมา 1 ก้าว ขนคืดจวรา วิ่งไป 2 ก้าวถอยหยุดอีก 3 วินาที แค่นี้ก็แรงจรถทุกคันก็ต้องหยุดจนจรถจรถจนจบ ดีไม่มีมันกันด้วย ส่วนน้ำบนเรือริมถนนที่พยายามเอาเศษขยะลงน้ำ ถึงขยะนี้ หรือไม้ที่แฉ่งไม้ก็กระดากของแข็งทั้งบ้านมึง เคาจะตั้งล้อออกไปในถนน...แค่นี้ก็พอครับ

ขอฝากคำบน ฝ่ายไม่ค่าน มีอะไรจะโยกไปไม่ต้องไปสนใจมัน ขอเพียงเสียหัว ใจเงิน ไม่ถูกหนักก็ดเป็นพอ แล้วชวนกันเปิดถนน เลื่อนเอาสายหลังๆ ที่รถบ้านเราต้องโยกมาหากินนะรถจะติดติดมากๆ หลีกเสียดการตั้งเบรคตามขอยต้นเตี้ยๆ ฟุงๆ ป่าเขา ขนนมเมื่อใกล้บีบเบรคอย่างนั้นไม่เอา รถมันไม่คืดติด ไม่มีเบรคโยนให้เบรคพอพอๆ **รวมวง รวมใจ** กับคนละเพียงแค่ว่า เราจะได้ใช้ประโยชน์จากอุบัติเหตุอย่างคุ้มค่า มันบ่นประเทศนี้เบรคของเขาน่าจะยกย่องสรรเสริญในความเจริญขึ้นติดต่อด อันเป็นผลพวงจรถติด 24 ชั่วโมง ซึ่งเสียงของเบรคเพราะจะขจรจายไปทุกจุดมุมของพวกเรา
แต่ได้ยินข้อ ไทยแลนด์ก็ให้รู้จักติดจน
ข้ออื่นจะแล้ว

กตัญญูคนรถมันติดเอง

ศักรวิจยจราจร ก็สามารถสร้างผลงานให้รถติดได้มาก ภาครัฐจะเป็นตัวตรวจสอบการไหลตามเบรคติดอแอร์ หรือตัวจราจรที่ตั้งตามรอบเบรคถนนเส้นไหนช่วงๆ ก็เปิดไฟแดงให้นานๆ เข้าไว้ เปิดไฟเขียวจนกว่าพริบตาที่เขียวพอ ซบๆ ปิดเลยให้รถวิ่งได้ตลอด เดียวพวกเหลนี้ ถ้าใครทนไม่ไหว ยอมฝ่าไฟเหลืองหรือไฟแดงออกมาจะมิตรจราจรที่ดีจะยกเบรคออกมามองยื่นมือกลางถนนแฉ่ ถ้าไม่มีใครฝ่าไฟแดงก็อย่าวิ่ง

วิธีข่มขู่จรถป้ายรถเมล์มึง ลมจว พ.ร.บ.มึงตรวจอาวุธ กับยาไปตามเรื่อง แต่ไม่ว่าจะใช้ไฟไหมก็ได้ผลดีจวกันทั้งเส้นคือ **รถติดกันขึ้นมา** **มีหมย** ต้องขอแนะนำการปฏิบัติหน้าที่กับ ณ